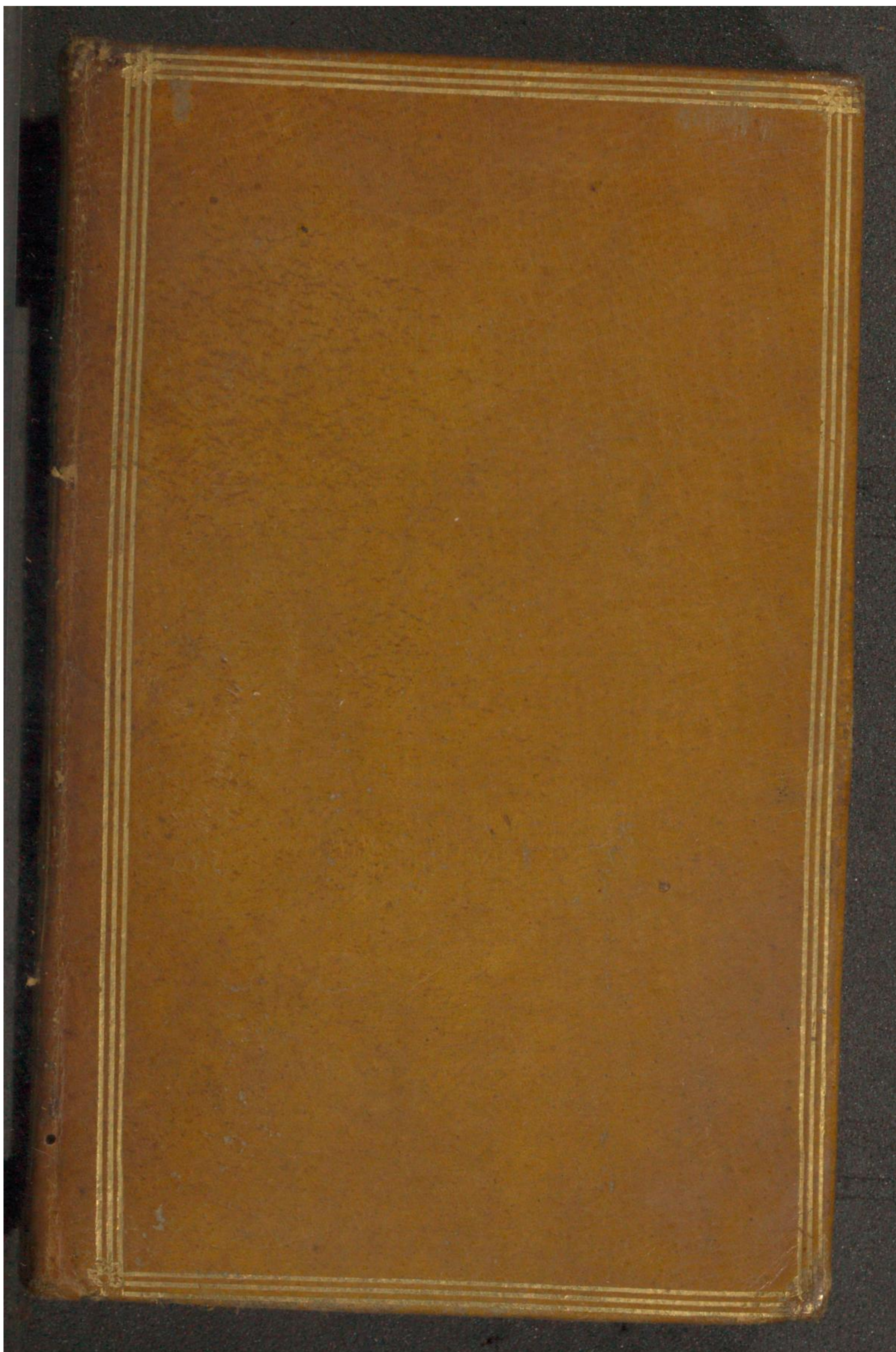

HIPO
CRAT

3213

(2)

HIPPOCRATIS APHORISMORVM GENVINA lectio, ab eruditis omnibus mirè desiderata.

Eorundem fidelis interpretatio, cum Galeni censura in eos omneis, qui minus erant absoluti.

His accesserunt Adnotationes in Cor. Celsum, ne tanti uiri authoritas officeret ijs, qui memoria essent Aphorismos complexuri.

Trium Galeni de Diebus decretorijs librorum Epitome, quæ & una est ex illis Adnotationibus.

PER IOANNEM MORI*sotum medicum.*

Franciscus Rassius Noir. chirurgus Paris. 1580

BASILEAE.

IOANNES MORISO-
tus medicus, medicinæ candidatis omnibus S.

Ex illa diuina mēte Hippocratis, iuuenes medicinę candidati, nihil unquam prodijt admirabilius, nihil uitæ fugacitati accommodatius, nihil memoria dignius, quàm ἀφορισμοί. In ijs enim de arte tota disseritur, de fœtu sano & morbido, de utroque sexu, de temperamentis, de morbis temporum atque ætatum, de quatuor morborum temporibus, de iudicationibus, & rebus iudicatorijs, de præcautione, & restitutione, de præteritorum cognitione, præsentium inspectione, & futurorum præsensione, de uiuendi rationibus, de medicamentorum usu, de manu adhibenda, de omnibus denique artis partibus ea breuitate disseritur, ut, an rerum copiam, an uerborum parsimoniã magis admiremur, haud satis constet. Certè utraque mirè

quadrat εἰς βίον βραχὺν, cum per hoc
docendi compendium liceat artem
propè infinitam breui perdiſcere. À
ueteribus igitur opus tam neceſſari-
um, poſteritati ſumma religione ſer-
uatum oportuit. Nam ſi gloriæ tan-
tum inhiarũt, ut eorum multi ingen-
teis diuitias, multoq́; plures, ac ferè
omnes uel ipſius corporis curã abie-
ciſſe tradantur, cum minoris non ſit
uirtutis, ac neſcio an maioris etiam,
tueri parta, quàm quærere, ſi nõ ipſa
neceſsitas eos commouit: at certè ſo
licitare debuit honor, ut ſeruaſſe ui-
derentur. Nunc uerò quid ſuſpican-
dum, cum legamus Democritum ad
huius operis diuinitatem aſpiraſſe?
An cum eam non poſſet aſſequi, ge-
nuina ſummouiſſe, ſua contrà ſuppo
ſuiſſe, ut uel æquè laudarẽtur ut ger-
mana: uel ſi carperẽtur, id ſaltem con
ſequeretur, ne Hippocratem poſteri
ἄμεμπτον eſſe iudicarent? Quid enim
non poteſt inuidia? Nonne Telen
diſcipulũ, quòd ſerram, & figuli ro-

tam excogitaſſet, Dædalus interfecit? Sic fortaſſe diſcipulo Hippocrati (Hippocratis enim magiſtrũ eum nonnulli fuiſſe crediderunt) immortalem poſteritatis admiratione͂ Democritus inuidit. An, ſi hęc falſa exiſtant, Eraſiſtratus, aut Aſclepiades, aut Herophilus, aut Heraclides, aut Serapiõ, aut Bacchius, aut Soranus, aut alius aliquis κακόζηλος tam enorme facinus auſus eſt? Profectò, ut hîc nihil eſt quod aſſeuerem, ita degeneres Aphoriſmos, ac planè corruptos ad ætatem uſq; Galeni fuiſſe, nemo diffiteatur. At Galenus, cũ eſſet inter medicos eloque͂tiſsimus, inter eloquentes medicus acutiſſimus, inter utroſq; diligentiſs. inter omneis denique maximus Hippocratis obſeruator, Aphoriſmos ſurreptitios adnotauit, τοὺς δὲ γνησίους et recognouit & explanauit, &, ſi qui eſſent rudes, & inchoati, eos affabrè conſummauit: ſet nõ mehercle ἀνιδρωτὶ, μηδ' αὐτοῦ τοῦ πολλάκις θαυμάσαι, quid iſtis uene-

rit in mentem, ut uel eadem repete-
rent, uel aliqua immutarent, uel ſua
interijcerent. an, ut per hæc inuolu-
cra reconditæ cuiuſdam eruditionis
famam aucuparētur, cæteriſq; inter-
pretib. eam præriperēt: quippe cum
ſoli omniū ſuas tricas poſſent expli-
care? Quo minus authori cōmenta-
riorum, qui nunc ſub Oribaſij nomi
ne circunferumtur, committendum
fuit, ἵνα βορβόρῳ λαμπρὸν ὕδωρ μιαίνῃ πό-
λιν. Is nanq; clauſis oculis rem ſanctiſ
ſimam attrectans inuertit, ſeparauit,
coniunxit, ſuſtulit, addidit, omniaq;
ferè perturbauit: ut fortè mutato con
textu, licentius à Galeno diſſentiret.
Quem neſcio an pluris fecerit ac Ru
fum, aut Soranum, aut Attalionem,
aut Zeuxiū. Alioqui uel fuiſſet à ſcri
bendo deterritus, uel Pelopis exem-
plo breuitatem Hippocratis pro ui-
ribus exprimēs, in ea duntaxat loca
ſcripſiſſet, quæ aut obſcurius à Gale-
no tractata eſſent, aut prorſus inta-
cta: uel eius cōmentarios Latinè uer
tiſſet,

tiſſet, uel aphoriſmos ueros à ſuppo-
ſititijs ſeiunctos, ſibiq; planè reſtitu-
tos, ſumma fide latinos feciſſet, ad-
dita etiam Galeni cenſura in eos,
qui minus abſoluti uiderẽtur. Quod
utinam feciſſet Oribaſius, uir & egre
giè doctus, & Galeni temporib. pro
ximus. Neq; enim tot errores (liceat
autem mihi, quod uerum eſt, dicere)
in medicorũ libros irrepſiſsẽt: quod
quàm ſit periculoſum, uel ipſa corpo
ris excellẽtia clamitat: neq; tam ægrè
ferrent meæ profeſsionis homines,
operis huius renaſcentis editionem.
Nam quis iſte audaculus (hæc enim
mihi ab inuidulis, ac fortaſſe plura
obiectum iri ſcio) quis ſciolus iſte,
qui poſt Gazam & Leonicenum, ui-
ros utiq; pręſtãtiſsimos, neſcio quid
molitur? quis nouus iſte interpres?
quis Oedipus iſte, qui ęnigmata, qui
oracula ſolus explicat? Ego uerò ſic
iſtis reſpõſum uelim, mihi audẽdum
fuiſſe, ut aliquando prodeſſem: & id
quidem auſum tẽtare, quod ſi ſemel

eſſem conſecutus, humano generi
maximé conſultum uideretur: ſin mi
nus, at certè μέθοδον primus aperirẽ:
cum nec uetus interpres, nec Gaza,
nec Leonicenus, nec quiſquam alius
iter hoc præripuiſſet: ſet ij omnes,
quicquid græcé legeretur, ſine ullo
delectu latinitate donaſſent, rati for-
ſitan id omnibus é re futurum, ſi con
uerriſſent omnia, quæ ſub Hippocra
tis nomine lectitarẽtur. Quanquam
Leonicenũ eo magis admirarer, hoc
ipſum negocium non fuiſſe aggreſ-
ſum, quòd Galeni commẽtarios uer
terit: niſi aliter eũ in contextu eadem
nonnunquã transferre, aliter in com
mentarijs, obſeruaſſem. Nam Gaza
fermè omnia illi commentariorũ au-
thori ſuffuratus eſt: quem (ut ſuſpi-
cor) in hoc ſupprimebat. Id quod ſi
durum, ac contumelioſum uidetur,
iam uterq; cum altero cõferatur. Set
de huiuſmodi furtis à nobis fuſius in
eo dicetur Opere, quod inſcripſi-
mus Horas ſucciſiuas. Quod autẽ ad
inter-

interpretationem attinet, quid uitio mihi uerti poteſt, ſi collatis inter ſe tum græcis exemplaribus, tum latinis interpretibus, atq; adeò pari diligentia lectis Galeni commentarijs, aliena ſummoui, propria reſtitui, obſcura illuſtraui, in ordinem uaga redegi, aſteriſco cõfuſa notaui, inchoata cenſura ſuppleui, omnia deniq; fideliter (ut opinor) tranſtuli? An nominis obſcuritatẽ obijcient? Atqui hæc omnia Galeno accepta ferimus. Hæc eſt ipſa mens Galeni. An Galeni commentarios? Cur ergo tot illuſtres medici non animaduerterunt? An rei leuitatẽ? At quid leue in Aphoriſmis, ubi præcipua quæq; tractantur? Num hoc leue eſt, quòd Aphoriſmos uerè Hippocraticos ex Galeni cenſura grecè latineq; propoſuerim? Nil enim moror auctarium iſtud: cum nec ueriſimile ſit plures nũc extare, quàm Galeni memoria: nec ſi tunc extarẽt, eos Galenus admittendos eſſe cenſuerit. Verùm de

 his

his plus satis. Periculum est enim, ne ubi se uinci senserint, ἀντὶ λητῶ ἀράβιον me uocent. Nam sandalium fertur olim culpasse Momus, cum Venerem uideret ἀνάλιπον. Proinde superest, ut uos admoneam, iuuenes medicinæ candidati, me nõ ea mutasse, quę reliqui interpretes apposite transtulissent. Cur enim mutassem, cum id etiam laboris mihi excubaret, ut omnia essent ad mentem authoris apposita? Quanquam pauca ueteri interpreti, & Leoniceno, paulo plura illi qui supradictos cõmentarios conscripsit, Gazæ ferè nulla debemus. Atque utinam totum hunc laborem eorum alicui debuissemus, nec tam corporis nostri robur inquieta cogitatione, nocturnaq; uigilia minuissemus. Nam cum nostras in Galenum περὶ κράσεων ὑποτομὰς huius operis cura exceperit, facile potestis adsequi, quanto id factũ sit uirium detrimento. Quo magis uobis est adnitẽdum, iuuenes medicinæ candidati, ne si & uires,

uires, & corpus amiſi in ueſtram ipſorum gratiam, oleum quoq; (ut eſt in prouerbio) atq; operam perdiderim. Valete: Dolæ, Calendis Iulijs, anno à Chriſto nato

M. D. X L.

ſ r r o.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΟΣ
ἈΦΟΡΙΣΜΟΙ.

Τμῆμα πρῶτον.

α' Βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς, ἡ δὲ πεῖρη σφαλερὴ, ἡ δὲ κρίσις χαλεπή. δεῖ δὲ οὐ μόνον ἑωυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα, καὶ τοὺς παρεόντας, καὶ τὰ ἔξωθεν.

β' Ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης, καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι τοῖσιν αὐτομάτως γενομένοισιν, ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρηται, ξυμφέρει τε, καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. οὕτω δὲ καὶ ἡ κενεαγγείη, ἢν μὲν οἵη δεῖ γίγνεσθαι, γίγνοιτο, ξυμφέρει τε, καὶ εὐφόρως φέρουσιν· ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ χώρην, καὶ ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νόσους, ἐν ᾗσι δεῖ, ἢ οὔ.

γ' Ἐν τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ' ἄκρον εὐεξίαι σφαλεραὶ, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐκ ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι, λείπεται οὖν ἐπὶ τὸ χεῖρον.

ρον. τουτέων οὖν ἕνεκεν τὴν εὐεξίην λύειν ξυμφέρει μὴ βραδέως, ἵνα πάλιν ἀρχὴν ἀναθρέψιος λαμβάνῃ τὸ σῶμα· μηδὲ τὰς ξυμπτώσιας ἐς τὸ ἔσχατον ἄγειν· σφαλερὸν γάρ· ἀλλ' ὁκοίη ἂν ἡ φύσις ᾖ τοῦ μέλλοντος ὑπομένειν, ἐς τοῦτο ἄγειν. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ κενώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἄγουσαι, σφαλεραὶ· καὶ πάλιν αἱ ἀναθρέψιες αἱ ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐοῦσαι, σφαλεραί.

Αἱ λεπταὶ, καὶ ἀκριβέες δίαιται, καὶ ἐν δ
τοῖσι μακροῖσιν ἀεὶ πάθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν, οὗ μὴ ἐπιδέχεται, σφαλεραί. καὶ πάλιν αἱ ἐς τὸ ἔσχατον λεπτότητος ἀφιγμέναι δίαιται, χαλεπαί. καὶ γὰρ αἱ πληρώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἀφιγμέναι, χαλεπαί.

Ἐν τῇσι λεπτῇσι διαίτῃσιν ἁμαρτάνουσιν οἱ ε
νοσέοντες· διὸ μᾶλλον βλάπτονται. πᾶν γὰρ τὸ ἁμάρτημα, ὃ ἂν γίνηται, μέγα γίνεται μᾶλλον ἐν τῇσι λεπτῇσιν, ἢ ἐν τῇσιν ὀλίγον ἁδροτέρῃσι διαίτῃσι. διὰ τοῦτο καὶ τοῖσιν ὑγιαίνοισι σφαλεραὶ αἱ πάνυ λεπταὶ, καὶ καθεστηκυῖαι, καὶ ἀκριβέες δίαιται, ὅτι τὰ ἁμαρτανόμενα χαλεπώτερον φέρουσι. διὰ τοῦτ' οὖν αἱ λεπταὶ, καὶ ἀκριβέες δίαιται σφαλεραὶ μᾶλλον ἐς τὰ πλεῖστα τῶν μικρὸν ἁδροτέρων.

ς Ἐς τὰ ἔσχατα νουσήματα αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι ἐς ἀκριβείην κράτισται.

ζ Ὅκου μὲν οὖν κάτοξυ τὸ νούσημα, αὐτίκα καὶ τοὺς ἐσχάτους πόνους ἔχει, καὶ τῇ ἐσχάτως λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι. ὅκου δὲ μὴ, ἀλλ' ἐνδέχεται ἁδροτέρως διαιτᾷν, τοσοῦτον ὑποκαταβαίνειν, ὁκόσον ἂν ἡ νοῦσος μαλθακωτέρη τῶν ἐσχάτων ᾖ.

η Ὁκόταν δὲ ἀκμάζῃ τὸ νούσημα, τότε καὶ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι.

θ Συντεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸν νοσέοντα, εἰ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ πρὸς τὴν ἀκμὴν τῆς νούσου, καὶ πότερον ἐκεῖνος ἀπαυδήσει πρότερον, καὶ οὐκ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ, ἢ ἡ νοῦσος πρότερον ἀπαυδήσει, καὶ ἀμβλυνεῖται.

ι Ὁκόσοισι μὲν οὖν αὐτίκα ἡ ἀκμὴ, αὐτίκα λεπτῶς διαιτᾷν. ὁκόσοισι δὲ ἡ ἀκμὴ ὕστερον, ἐς ἐκεῖνο, καὶ πρὸ ἐκείνου σμικρὸν ἀφαιρετέον. ἔμπροσθεν δὲ πιοτέρως διαιτᾷν, ὡς ἂν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

ια Ἐν δὲ τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή. τὸ προστιθέναι γὰρ, βλάβη. καὶ ὁκόσα κατὰ περιόδους παροξύνεται, ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή.

ιβ Τοὺς δὲ παροξυσμοὺς, καὶ τὰς καταστάσιας

δηλώ-

δηλοῦσιν αἱ νοῦσοι, καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτεος, καὶ αἱ τῶν περιόδων πρὸς ἀλλήλας ἀνταποδόσιες, ἤν τε καθ' ἡμέρην, ἤν τε παρ' ἡμέρην, ἤν τε καὶ διὰ πλείονος χρόνου γίγνωνται. ἀτὰρ καὶ τὰ ἐπιφαινόμενα, οἷον ἐν πλευριτικοῖσι πτύελον, ἢν αὐτίκα ἐπιφαίνηται ἀρχομένου, βραχύνει, ἢν δ' ὕστερον ἐπιφαίνηται, μηκύνει, καὶ οὖρα, καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἱδρῶτες, καὶ δύσκριτα, καὶ εὔκριτα, καὶ βραχέα, καὶ μακρὰ τὰ νοσήματα ἐπιφαινόμενα δηλοῖ.

Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, ιγ
δεύτερον οἱ καθεστηκότες, ἥκιστα μειράκια, πάντων δὲ μάλιστα παιδία. τουτέων δὲ αὐτέων, ἅπερ ἂν τύχῃ ὠυτὰ ἑωυτῶν προθυμότερα ἐόντα.

Τὰ αὐξανόμενα πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον ιδ
θερμόν· πλείστης οὖν δέεται τροφῆς. εἰ δὲ μή, τὸ σῶμα ἀναλίσκεται. γέρουσι δὲ ὀλίγον τὸ θερμόν. διὰ τοῦτ' ἄρα ὀλίγων ὑπεκκαυμάτων δέονται. ὑπὸ πολλῶν γὰρ ἀσβέννονται. διὰ τοῦτο καὶ οἱ πυρετοὶ τοῖσι γέρουσιν οὐχ ὁμοίως ὀξέες· ψυχρὸν γὰρ τὸ σῶμα.

Αἱ κοιλίαι χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται ιε
φύσει, καὶ ὕπνοι μακρότατοι. ἐν ταύ-

τῃσιν

τῇσιν ἐν τῇσιν ὥρῃσι καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλέον ἔχουσι· τροφῆς οὖν πλέονος δέονται. σημεῖον αἱ ἡλικίαι, καὶ οἱ ἀθληταί.

ιϛ Αἱ ὑγραὶ δίαιται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι. μάλιστα δὲ παιδίοισι, καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοῖσιν οὕτως εἰθισμένοισι διαιτᾶσθαι.

ιζ Καὶ οἷσιν ἅπαξ, ἢ δὶς, καὶ πλείω, ἢ ἐλάσσω, καὶ κατὰ μέρος. δοτέον δέ τι καὶ τῷ ἔθει, καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ.

ιη Θέρεος, καὶ φθινοπώρου σιτία δυσφορώτατα φέρουσι, χειμῶνος ῥήϊστα, ἦρος δεύτερον.

ιθ Τοῖσιν ἐν τῇσι περιόδοισι παροξυνομένοισι μηδὲν διδόναι, μηδ' ἀναγκάζειν, ἀλλ' ἀφαιρέειν τῶν προσθεσίων πρὸ τῶν κρισίων.

κ Τὰ κρινόμενα, καὶ τὰ κεκριμένα ἀρτίως μὴ κινέειν, μηδὲ νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακίοισι, μήτ' ἄλλοισιν ἐρεθισμοῖσι χρῆσθαι, ἀλλ' ἐᾶν.

κα Ἃ δεῖ ἄγειν, ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ ἡ φύσις, ταύτῃ ἄγειν διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων.

κβ Πέπονα φαρμακεύειν, καὶ κινέειν μὴ ὠμὰ, μηδ' ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ. τὰ δὲ πλεῖστα οὐκ ὀργᾷ.

Τὰ χω-

Τὰ χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρε- κγ
σθαι, ἀλλ' ὡς ἂν χωρέῃ, οἷα δεῖ, καὶ φέρῃ εὐ-
φόρως, καὶ ὅκου δεῖ μέχρι λειποθυμίης ἄγειν,
καὶ τοῦτο ποιέειν, ἢν ἐξαρκέῃ ὁ νοσέων.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσιν ὀλιγάκις, καὶ ἐν κε
ἀρχῇσι τῇσι φαρμακείῃσι χρέεσθαι, καὶ τοῦτο
προεξευκρινήσαντας ποιέειν.

ΤΜΗ͂ΜΑ ΔΕΥ͂ΤΕΡΟΝ.

ΕΝ ᾧ νουσήματι ὕπνος πόνον ποιέει, θα- α
νάσιμον. ἢν δὲ ὕπνος ὠφελέῃ, οὐ θανά
σιμον.

Ὅκου παραφροσύνην ὕπνος παύει, ἀγαθόν. β

Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου γ
μᾶλλον γενόμενα, κακόν.

Οὐ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἀγα δ
θὸν, ὅ,τι ἂν μᾶλλον τῆς φύσεως ᾖ.

Κόποι αὐτόματοι φράζουσι νούσους. ε

Ὁκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος τὰ πολ ς
λὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ
γνώμη νοσέει.

Τὰ ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτυνόμενα σώματα ζ
νωθρῶς ἐπανατρέφειν δεῖ, τὰ δ' ἐν ὀλίγῳ ὀ-
λίγως.

Τῷ ἐξ ἀῤῥωστίης εὐσιτέοντι μηδὲν ἐπιδι- η
δόναι τὸ σῶμα, μοχθηρόν.

θ Ὡς τὰ πολλὰ πάντες οἱ φαῦλοι ἔχοντες κατ' ἀρχὰς μὲν εὐσιτέοντες, καὶ μηδὲν ἐπιδιδόντες πρὸς τῷ τέλει πάλιν ἀσιτέουσιν. οἱ δὲ κατ' ἀρχὰς ἀσιτέοντες ἰσχυρῶς, ὕστερον δὲ εὐσιτέοντες βέλτιον ἀπαλλάσσουσι.

ι Ἢν ἐκ νόσου τροφὴν λαμβάνων τις μὴ ἰσχύῃ, σημαίνει, ὅτι πλείονι τροφῇ τὸ σῶμα χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντος τοῦτο γίγνηται, χρὴ εἰδέναι, ὅτι κενώσιος δέεται.

ια Τὰ μὴ καθαρὰ τῶν σωμάτων, ὁκόσον ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις.

ιβ Τὰ σώματα χρὴ, ὅκου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν.

ιγ Τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῇσι νούσοισι μετὰ κρίσιν ὑποστροφὰς ποιέειν εἴωθε.

ιδ Ῥᾶον πληροῦσθαι ποτοῦ, ἢ σιτίου.

ιε Ὁκόσοισι κρίσις γίνεται, τουτέοισιν ἡ νὺξ δύσφορος, ἡ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ· ἡ δ' ἐπιοῦσα, εὐφορωτέρη ὡς ἐπὶ πολύ.

ις Ἐν τῇσι τῆς κοιλίης ῥύσεσιν αἱ μεταβολαὶ τῶν διαχωρημάτων ὠφελέουσιν, ἢν μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ.

ιζ Ὅκου φάρυγξ νοσέει, ἢ φύματα ἐν τῷ στόματι ἐκφύεται, σκέπτεσθαι χρὴ τὰς ἐκκρίσιας. ἢν γὰρ χολώδεες ἔωσι, τὸ σῶμα ξυννοσέει.

σέῃ. ἢν δὲ ὅμοιαι τοῖσιν ὑγιαίνουσι γίγνωνται,
ἀσφαλὲς τὸ σῶμα τρέφειν.

Ὅκου λιμὸς, οὐ δεῖ πονέειν. ιη

Ὅκου αὖ τροφὴ πλείων παρὰ φύσιν εἰσέλ- ιθ
θῃ, τοῦτο νοῦσον ποιέει· δηλοῖ δὲ ἡ ἴησις.

Τῶν τρεφόντων ἀθρόως, καὶ ταχέως, τα- κ
χεῖαι καὶ διαχωρήσιες γίγνονται.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων οὐ πάμπαν ἀσφα- κα
λέες αἱ προδιαγορεύσιες οὔτε τοῦ θανάτου,
οὔτε τῆς ὑγιείης.

Ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ὑγραί κβ
εἰσι, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσι ξηραίνονται· ὁκό-
σοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, του-
τέοισιν ἀπογηράσκουσιν ὑγραίνονται.

Λιμὸν θώρηξις λύει. κγ

Ἀπὸ πλησμονῆς ὁκόσα ἂν νοσήματα γίνη- κδ
ται, κένωσις ἰῆται. καὶ ὁκόσα ἀπὸ κενώσιος,
πλησμονὴ, καὶ τῶν ἄλλων ἡ ὑπεναντίωσις.

Τὰ ὀξέα τῶν νοσημάτων κρίνεται ἐν τεσσα- κε
ρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι.

Τῶν ἑπτὰ ἡ τετάρτη ἐπίδηλος. ἑτέρης ἑβ- κϛ
δομάδος ἡ ὀγδόη ἀρχή. θεωρητὴ δὲ ἡ ἑνδεκάτη.
αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἑτέρης ἑβδομάδος.
θεωρητὴ δὲ πάλιν ἡ ἑπτακαιδεκάτη. αὕτη
γάρ ἐστι τετάρτη μὲν ἀπὸ τῆς τεσσαρεσκαιδε-

κάτης, ἑβδόμη δὲ ἀρχὴ τῆς ἐνδεκάτης.

κς Οἱ θερινοὶ τεταρταῖοι τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες. οἱ δὲ φθινοπωρινοὶ μακροί, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς τὸν χειμῶνα συνάπτοντες.

κζ Πυρετὸν ἐπὶ σπασμῷ βέλτιον γενέσθαι, ἢ σπασμὸν ἐπὶ πυρετῷ.

κη Τοῖς μὴ κατὰ λόγον κουφίζουσιν οὐ δεῖ πιστεύειν, οὐδὲ φοβέεσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα παραλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιουτέων ἐστὶν ἀβέβαια, καὶ οὐ πάνυ τι διαμένειν, οὐδὲ χρονίζειν εἴωθε.

κθ Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως, τὸ διαμένειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα, ἢ καὶ μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον συντήκεσθαι, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ μῆκος νόσου σημαίνει, τὸ δὲ ἀσθένειαν.

λ Ἀρχομένων τῶν νούσων ἤν τι δοκέῃ κινέειν, κίνεε. ἀκμαζουσῶν δὲ ἡσυχίην ἔχειν, βέλτιόν ἐστι.

λα Περὶ μὲν τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰ τέλεα πάντα ἀσθενέστερα· περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς, ἰσχυρότερα.

λβ Ἐν πάσῃ νούσῳ τὸ ἐῤῥῶσθαι τὴν διάνοιαν, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς, ἀγαθόν· τὸ δὲ ἐναντίον, κακόν.

λγ Ἐν τῇσι νούσοισιν ἧσσον κινδυνεύουσιν, οἷσιν ἂν

οἰκείη τῆς φύσιος, καὶ τῆς ἡλικίης, καὶ τῆς ἕξιος, καὶ τῆς ὥρης ἡ νοῦσος ᾖ μᾶλλον, ἢ οἷσιν ἂν μὴ οἰκείη κατά τι τουτέων.

Ἐν πάσῃσι τῇσι νούσοισι τὰ περὶ τὸν ὀμφα- λδ
λὸν, καὶ τὸ ἦτρον πάχος ἔχειν βέλτιόν ἐστι. τὸ δὲ σφόδρα λεπτὸν, καὶ ἐκτετηκὸς μοχθηρόν. ἐπισφαλὲς δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ πρὸς τὰς κάτω καθάρσιας.

Οἱ ὑγιεινῶς ἔχοντες τὰ σώματα ἐν τῇσι λε
φαρμακίῃσι καθαιρόμενοι ἐκλύονται ταχέως, καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεόμενοι.

Οἱ εὖ τὰ σώματα ἔχοντες φαρμακεύεσθαι λς
ἐργώδεες.

Τὸ σμικρῷ χεῖρον καὶ πόμα, καὶ σιτίον· λζ
ἥδιον δὲ τῶν βελτιόνων μὲν, ἀηδεστέρων δὲ μᾶλλον αἱρετέον.

Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νο- λη
σέουσιν ἧσσον· ὅσα δ' ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γένηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Βράγχοι, καὶ κόρυζαι τοῖσι σφόδρα πρεσβύ- λθ
τῃσιν οὐ πεπαίνονται.

Οἱ ἐκλυόμενοι πολλάκις, καὶ ἰσχυρῶς ἄνευ μ
φανερῆς προφάσιος ἐξαπίνης τελευτῶσι.

Λύειν ἀποπληξίην ἰσχυρὴν μὲν ἀδύνατον, μα
ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηΐδιον.

μβ Τῶν ἀπαγχομένων, καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων οὐκ ἀναφέρουσιν, οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

μγ Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν ταχυθάνατοι γίγνονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

μδ Τῶν ἐπιληπτικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπαλλαγὴν αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τῆς ἡλικίης, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ τῶν τόπων, καὶ τῶν βίων ποιέουσι.

με Δύο πόνων ἅμα γινομένων μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἕτερον.

μς Περὶ τὰς γενέσιας τοῦ πύου οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι μᾶλλον, ἢ γενομένου.

μζ Ἐν πάσῃ κινήσει τοῦ σώματος, ὁκόταν ἄρχηται πονέειν, τὸ διαναπαύειν εὐθὺς ἄκοπον.

μη Οἱ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἢν ὦσιν ἀσθενέες, ἢ γέροντες τῶν ἀσυνηθέων, ἰσχυρῶν τε καὶ νέων ῥᾷον φέρουσι.

μθ Τὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου συνήθεα κἢν ᾖ χείρω τῶν ἀσυνηθέων, ἧσσον ἐνοχλέειν εἴωθε. δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ ἀσυνήθεα μεταβάλλειν.

ν Τὸ κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνης κενοῦν, ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁκωσοῦν τὸ σῶμα κινέειν, σφαλερόν. καὶ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. τὸ δὲ κατ᾽ ὀλίγον ἀσφαλές, καὶ ἄλλως, ἤν τις ἐξ ἑτέρου ἐφ᾽ ἕτερον μεταβαίνῃ.

Πάντα

Πάντα κατὰ λόγον περιέοντι μὴ γινομένων τῶν κατὰ λόγον μὴ μεταβαίνειν ἐφ᾽ ἕτερον μένοντος τοῦ δόξαντος ἐξ ἀρχῆς.

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσι, νέοι μὲν ἐόντες βέλτιον ἀπαλλάσσουσι τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων. ἐς δὲ τὸ γῆρας χεῖρον ἀπαλλάσσουσι. ξηραίνονται γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖσιν ἀπογηράσκουσι.

Μεγέθεϊ δὲ σώματος ἐννεάσαι μὲν ἐλευθέριον, καὶ οὐκ ἀηδές· ἐγγηρᾶσαι δὲ δύσχρηστον, καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι τὰ νουσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος, ἢ θάλψιος, καὶ τ᾽ ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως.

Τῶν φυσίων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι.

Τῶν νούσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι, καὶ ἡλικίαι τινὲς πρὸς ὥρας, καὶ χώρας, καὶ διαίτας.

Ἐν τῇσιν ὥρῃσιν ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρης ὁτὲ μὲν θάλπος, ὁτὲ δὲ ψύχος γίγνηται, φθινοπωρινὰ τὰ νουσήματα προσδέχεσθαι χρή.

Νότοι βαρυήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοί, ἐ-

νωθροὶ, διαλυτικοὶ· ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι πάσχουσιν. ἢν δὲ βορέας ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι, φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων. ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι προσδέχεσθαι χρή.

ϛ Αἱ δὲ καθημέριαι καταστάσιες αἱ μὲν βόρειοι τὰ σώματα ξυνιστῶσι, καὶ εὔτονα, καὶ εὐκίνητα, καὶ εὔχροα, καὶ εὐηκοώτερα ποιέουσι, καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσι, καὶ τὰ ὄμματα δάκνουσι, καὶ περὶ τὸν θώρηκα ἄλγημα, ἤν τι προϋπάρχῃ, μᾶλλον πονέουσιν. αἱ δὲ νότιοι διαλύουσι τὰ σώματα, καὶ ὑγραίνουσι, καὶ βαρυηκοΐας, καὶ καρηβαρίας, καὶ ἰλίγγους ποιέουσιν· ἐν δὲ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι, καὶ τοῖσι σώμασι δυσκινησίην, καὶ τὰς κοιλίας ὑγραίνουσι.

ζ Τῶν δὲ καταστασίων τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῶν ἐπομβρειέων εἰσὶν ὑγιεινότεροι, καὶ ἧσσον θανατώδεες.

η Ἐν τοῖσιν αὐχμοῖσι πυρετοὶ ὀξέες γίνονται. καὶ ἢν μὲν ἐπιπλέον ᾖ τὸ ἔτος τοιοῦτον ἐὸν, οἵην τὴν κατάστασιν ἐποίησεν ὡς ἐπὶ πολὺ, καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦτα δεῖ προσδέχεσθαι.

θ Νοσήματα δὲ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρείῃσιν ὡς

τὰ πολλὰ

τὰ πολλὰ γίνεται πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοι-
λίης ῥύσιες, σηπεδόνες, καὶ ἐπίληπτοι, καὶ
ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖσιν αὐ-
χμοῖσι φθινώδεες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτι-
δες, στραγγουρίαι, καὶ δυσεντερίαι.

Ἐν τοῖσι καταστάσι καιροῖσιν ἢν ὡραίως τὰ ι
ὡραῖα ἀποδιδῶσιν, εὐσταθέες καὶ εὐκρινέες
αἱ νοῦσοι γίνονται. ἐν δὲ τοῖσιν ἀκαταστάτοισιν,
ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι.

Ὁκόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶ- ια
τας πολλοὺς ἐν τοῖσι πυρετοῖσι προσδέχεσθαι
χρή.

Ἐν φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νοῦσοι, καὶ θα- ιβ
νατωδέσταται τὸ ἐπίπαν· ἦρ δὲ ὑγιεινότατον,
καὶ ἥκιστα θανατῶδες.

Τὸ φθινόπωρον τοῖσι φθίνουσι κακόν. ιγ

Περὶ δὲ τῶν ὡρέων, ἢν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμη- ιδ
ρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἦρ ἔπομβρον καὶ
νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξέας, καὶ
ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μά-
λιστα τῇσι γυναιξὶ, καὶ ἀνδράσι τοῖσιν ὑγροῖ-
σι τὰς φύσιας.

Ἢν δὲ νότιος ὁ χειμὼν, καὶ ἔπομβρος, καὶ ιε
εὔδιος γένηται, τὸ δὲ ἦρ αὐχμηρὸν, καὶ βό-
ρειον, αἱ μὲν γυναῖκες, ἦσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ,

ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν· ὅσαι δὲ τίκτουσιν, ἀκρατέα, καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν· ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα. τοῖσι δὲ ἄλλοισι βροτοῖσι δυσεντερίαι, καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται· τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι, κατάῤῥοι συντόμως ἀπολλύντες.

ιε Ἢν δὲ τὸ θέρος αὐχμηρὸν, καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον, καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες, καὶ βράγχοι, καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

ιϛ Ἢν δὲ βόρειον ᾖ, καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσιν ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ ξύμφορον· τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται ξηραὶ, καὶ πυρετοὶ ὀξέες, καὶ κόρυζαι χρονίαι, ἐνίοισι δὲ μελαγχολίαι.

ιη Νοσήματα πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται. μᾶλλον δ' ἔνια κατ' ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται, καὶ παροξύνεται.

ιθ Τοῦ μὲν γὰρ ἦρος τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικὰ, καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ, καὶ αἵματος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι, καὶ λέπραι, καὶ βῆχες, καὶ λειχῆνες, καὶ ἄλφοι, καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες

πλεῖσται,

πλεῖσται, καὶ φύματα, καὶ τὰ ἀρθριτικά.

Τοῦ δὲ θέρεος ἔνιά τε τούτων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πλεῖστοι, καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάῤῥοιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἱδρῶα. κ

Τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι, καὶ πλάνητες, καὶ σπλῆνες, καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεντερίαι, καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες, καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα, καὶ εἰλεοὶ, καὶ ἐπιληψίαι, καὶ τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικά. κα

Τοῦ δὲ χειμῶνος πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, κόρυζαι, λήθαργοι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθέων, πόνοι πλευρέων, ὀσφύος, κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι. κβ

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τοῦ μὲν ἦρος, καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος οἱ παῖδες, καὶ οἱ τούτων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν ἄριστά τε διάγουσι, καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα. τοῦ δὲ θέρεος, καὶ τοῦ φθινοπώρου μέχρι μέν τινος οἱ γέροντες, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τοῦ χειμῶνος οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσιν. κγ

Ἐν δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε συμβαίνει· τοῖσι κδ

μὲν

μὲν σμικροῖσι, καὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναὶ, ὤτων ὑγρότητες.

κε Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυέειν προσάγουσιν οὔλων ὀδαξυσμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάῤῥοιαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγουσι τοὺς κυνόδοντας, καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων, καὶ σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι.

κϛ Πρεσβυτέροισι δὲ γινομένοισι παρίσθμια, σπονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον ἔσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες στρογγύλαι, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ, στραγγουρίαι, χοιράδες, καὶ τ' ἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

κζ Τοῖσι δ' ἔτι πρεσβυτέροισι, καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι τουτέων τε τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες.

κη Τὰ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθη κρίνεται τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ ἔτεσι, τὰ δὲ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ' ἂν διαμείνῃ πάθεα τοῖσι παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἴωθε.

Τοῖσι

Τοῖσι δὲ νεανίσκοισιν αἵματος πτύσιες, κθ
φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τ'
ἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην ἄσθμα- λ
τα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαρ-
γοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάῤῥοιαι χρόνιαι,
χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμοῤῥοΐ-
δες.

Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι δύσπνοιαι, κατάῤῥοι λα
βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων
πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, κα-
χεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι,
κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν ὑγρότη-
τες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, καὶ βαρυη-
κοΐαι.

ΤΜΗ͂ΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Τὰς κυούσας φαρμακεύειν, ἢν ὀργᾷ, τε- α
τράμηνα, καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν· ἧσσον
δὲ ταύτας. τὰ δὲ νήπια, καὶ πρεσβύτερα εὐ-
λαβέεσθαι χρή.

Ἐν τῇσι φαρμακείῃσι τοιαῦτα ἄγειν ἐκ τοῦ β
σώματος, ὁκοῖα καὶ αὐτόματα ἰόντα χρή-
σιμα. τὰ δ' ἐναντίως ἰόντα, παύειν.

Φαρμακεύειν θέρεος μὲν μᾶλλον τὰς ἄνω, γ
χειμῶνος δὲ τὰς κάτω.

Ὑπὸ

δ Ὑπὸ κύνα, καὶ πρὸ κυνὸς ἐργώδεες αἱ φαρμακεῖαι.

ε Τοὺς ἰσχνοὺς, καὶ εὐεμέας ἄνω φαρμακεύειν, ὑποστελλομένους χειμῶνα.

ϛ Τοὺς δὲ δυσεμέας, καὶ μέσως εὐσάρκους κάτω, ὑποστελλομένους θέρος.

η Τοὺς φθινώδεας ὑποστελλομένους τὰς ἄνω.

θ Τοὺς δὲ μελαγχολικοὺς ἀδροτέρως τὰς κάτω τῷ αὐτῷ λογισμῷ τ' ἀναντία προστιθέντας.

ι Φαρμακεύειν ἐν τοῖσι λίην ὀξέσιν, ἢν ὀργᾷ, αὐθημερόν· χρονίζειν γὰρ ἐν τοῖσι τοιουτέοισι κακόν.

ια Ὁκόσοισι στρόφοι, καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πόνοι, καὶ ὀσφύος ἄλγημα μὴ λυόμενον μήτε ὑπὸ φαρμακείης, μήτ' ἄλλως ἐς ὕδρωπα ξηρὸν ἱδρύεται.

ιβ Ὁκόσοισι κοιλίαι λειεντεριώδεες, χειμῶνος φαρμακεύειν ἄνω κακόν.

ιγ Πρὸς τοὺς ἐλλεβόρους τοῖσι μὴ ῥηιδίως ἄνω καθαιρομένοισι πρὸ τῆς πόσιος προϋγραίνειν τὰ σώματα πλείονι τροφῇ, καὶ ἀναπαύσει.

ιδ Ἐπὴν πίῃ τις ἐλλέβορον πρὸς μὲν τὰς κινήσιας τῶν σωμάτων μᾶλλον ἄγειν· πρὸς δὲ τοὺς ὕπνους, καὶ μὴ κινήσιας, ἧσσον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ

ναυτι-

ναυτιλίη, ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει.

Ἐπὴν βούλῃ μᾶλλον ἄγειν τὸν ἐλλέβορον, κι- ιε
νέειν τὸ σῶμα· ἐπὴν δὲ παῦσαι, ὕπνον ποιέειν,
καὶ μὴ κινέειν.

Ἐλλέβορος ἐπικίνδυνος τοῖσι τὰς σάρ- ιϛ
κας ὑγιέας ἔχουσι· σπασμὸν γὰρ ἐμποιέει.

Ἀπυρέτῳ ἐόντι ἀποσιτίη, καὶ καρδιωγμὸς, ιζ
καὶ σκοτόδινος, καὶ στόμα ἐκπικρούμενον ἄνω
φαρμακίης δέεσθαι σημαίνει.

Τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδυνήματα ἄνω φαρ- ιη
μακίης δέεσθαι σημαίνει. ὁκόσα δὲ κάτω, κάτω.

Ὁκόσοι ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι μὴ διψῶ- ιθ
σι καθαιρόμενοι, οὐ παύονται, πρὶν ἢ διψή-
σωσιν.

Ἀπυρέτοισιν ἐοῦσιν ἢν γίνηται στρόφος, καὶ κ
γουνάτων βάρος, καὶ ὀσφύος ἄλγημα, κά-
τω φαρμακίης δέεσθαι σημαίνει.

Ὑποχωρήματα μέλαινα, οἱονεὶ αἷμα, ἀπ' αὐ- κα
τομάτου ἰόντα, καὶ ξὺν πυρετῷ, καὶ ἄνευ πυ-
ρετοῦ, κάκιστα. καὶ ὁκόσῳ ἂν τὰ χρώματα πο-
νηρότερα ᾖ, μᾶλλον κάκιον, σὺν φαρμάκῳ δὲ
ἄμεινον. καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω χρώματα, οὐ
πονηρόν.

Νουσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων ἢν χολὴ κβ
μέλαινα, ἢ ἄνω, ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

Ὁκόσοισιν

κγ Ὁκόσοισιν ἐκ νουσημάτων ὀξέων, ἢ ἐκ πολυχρονίων, ἢ ἐκ βωμάτων, ἢ ἄλλως λελεπτυσμένοισι χολὴ μέλαινα, ἢ ὁκοῖον αἷμα μέλαν ὑπέλθῃ, τῇ ὑστεραίῃ ἀποθνήσκουσι.

κδ Δυσεντερίη ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται, θανάσιμον.

κε Αἷμα ἄνω μὲν, ὁκοῖον ἂν ᾖ, κακόν. κάτω δὲ ἀγαθὸν, καὶ τὰ μέλανα ὑποχωρέοντα.

κϛ Ἢν ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένῳ ὁκοῖον σάρκες ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

κζ Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν αἱμοῤῥαγέει πλῆθος ὁκοθενοῦν ἐν τῇσιν ἀναλήψεσι, τουτέοισιν αἱ κοιλίαι καθυγραίνονται.

κη Ὁκόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα, κωφώσιος γινομένης παύεται. καὶ ὁκόσοισι κώφωσις, χολωδέων γινομένων παύεται.

κθ Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἑκταίοισιν ἐοῦσι ῥίγεα γίνεται, δύσκριτα.

λ Ὁκόσοισι παροξυσμοὶ γίνονται, ἣν ἂν ὥρην ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ἐς τὴν αὔριον τὴν αὐτὴν ὥρην ἢν λάβῃ, δύσκριτα.

λα Τοῖσι κοπώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἐς ἄρθρα, καὶ παρὰ τὰς γνάθους μάλιστα ἀποστάσιες γίνονται.

λβ Ὁκόσοισιν ἀνισταμένοισιν ἐκ τῶν νούσων τι

πονέσει,

πονέσει, ἐνταῦθα αἱ ἀποστάσιες γίνονται.

Ἀτὰρ ἢν καὶ προπεπονηκός τι ᾖ πρὸ τοῦ λγ
νοσέειν, ἐνταῦθα στηρίζει ἡ νοῦσος.

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ λδ
ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπι-
στῇ, θανάσιμον.

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξ- λε
αίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόλις καταπίνειν δύ-
νηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος, θανάσιμον.

Ἱδρῶτες πυρεταίνουσιν ἢν ἄρξωνται, ἀγα- λϛ
θοὶ τριταῖοι, καὶ πεμπταῖοι, καὶ ἑβδομαῖοι,
καὶ ἐνναταῖοι, καὶ ἑνδεκαταῖοι, καὶ τεσσα-
ρεσκαιδεκαταῖοι, καὶ ἑπτακαιδεκαταῖοι, καὶ
εἰκοστοὶ, καὶ ἕβδομοι καὶ εἰκοστοὶ, καὶ τριακο-
στοὶ τέταρτοι. οὗτοι γὰρ ἱδρῶτες νούσους κρί-
νουσιν. οἱ δὲ μὴ οὕτως γινόμενοι πόνον σημαίνου-
σι, καὶ μῆκος νόσου, καὶ ὑποτροπιασμούς.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξέϊ πυρετῷ γι- λζ
νόμενοι θάνατον, ξὺν πρηϊτέρῳ δὲ μῆκος νό-
σου σημαίνουσι.

Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος ἱδρὼς, ἐνταῦθα λη
φράζει τὴν νοῦσον.

Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, λθ
ἐνταῦθα ἡ νοῦσος.

Καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, μ

ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται, ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίνηται, μῆκος νούσου σημαίνει.

μα΄ Ἱδρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου γινόμενος, τὸ σῶμα σημαίνει, ὅτι πλείονι τροφῇ χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίνηται, σημαίνει ὅτι κενώσιος δέεται.

μβ΄ Ἱδρὼς πολὺς ψυχρὸς, ἢ θερμὸς αἰεὶ ῥέων, ὁ ψυχρὸς μὲν μεῖζον, ὁ δὲ θερμὸς ἔλασσον νοῦσον σημαίνει.

μγ΄ Πυρέσσοντι ἱδρὼς ἐπιγενόμενος, μὴ ἐκλείποντος τοῦ πυρετοῦ, κακόν. μηκύνει γὰρ ἡ νοῦσος, καὶ ὑγρασίην πλείω σημαίνει.

μδ΄ Οἱ πυρετοὶ, ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης ἰσχυρότεροι γίνονται, ἐπικίνδυνοι. ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

με΄ Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τούτοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

μϛ΄ Ὁκόσοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐκ πυρετῶν μακρῶν γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

μζ΄ Ἢν ῥῖγος ἐπιπίπτῃ πυρετῷ μὴ διαλείποντι, ἤδη ἀσθενεῖ ἐόντι, θανάσιμον.

μη΄ Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ, καὶ αἱματώδεες, καὶ

δυσώ-

δυσώδεες, καὶ χολώδεες, πᾶσαι κακαί. ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαί, καὶ κατὰ τὰς διαχωρήσιας, καὶ κατὰ τὰ οὖρα. ἢν δὲ μή τι τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τουτέων, κακόν.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔνδον καίηται, καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον. μθ

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ ἢν χεῖλος, ἢ ὀφρὺς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενέος ἐόντος τοῦ σώματος, ὅ,τι ἂν τουτέων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος. ν

Ὅκου ἐν πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γίνηται, καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον. να

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἀποστήματα μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρώτας κρίσιας, μῆκος νούσου σημαίνει. νβ

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, ἢ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ἀῤῥωστίῃσι κατὰ προαίρεσιν οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύουσιν, οὐδὲν ἄτοπον. ὁκόσοισι δὲ μὴ κατὰ προαίρεσιν, ἄτοπον. νγ

Ὁκόσοισι δ' ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περίγλισχρα γίνηται, ἰσχυρότεροι γίνονται οἱ πυρετοί. νδ

Ὁκόσοισιν ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσι, οὐ πάνυ τι διψώδεές εἰσιν. νε

νϛ Οἱ ἐπὶ βουβῶσι πυρετοὶ πάντες κακοὶ, πλὴν τῶν ἐφημέρων.

νζ Ὑπὸ σπασμοῦ, ἢ τετάνου ἐνοχλεομένῳ πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸ νόσημα.

νη Ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγενομένου ῥίγεος λύσις.

νθ Τριταῖος ἀκριβὴς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισι τὸ μακρότατον.

ξ Ὁκόσοισιν ἂν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥύεον, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα λύει τὸ νόσημα.

ξα Πυρέσσοντι ἢν μὴ ἐν περισσῇσιν ἡμέρῃσιν ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ὑποτροπιάζειν εἴωθεν.

ξβ Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἴκτεροι ἐπιγίνονται πρὸ τῶν ἑπτὰ ἡμερέων, κακόν.

ξγ Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τῇ ἑβδόμῃ, ἢ τῇ ἐννάτῃ, ἢ τῇ ἑνδεκάτῃ, ἢ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἴκτεροι ἐπιγίνονται, ἀγαθὸν, ἢν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν ᾖ. ἢν δὲ μὴ, οὐκ ἀγαθόν.

ξδ Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καθ' ἡμέρην ῥίγεα γίνεται, καθ' ἡμέρην οἱ πυρετοὶ λύονται.

ξε Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περὶ τὴν κοιλίην καῦμα ἰσχυρὸν, καὶ καρδιωγμὸς, κακόν.

ξϛ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὀξέσιν οἱ σπασμοὶ, καὶ οἱ

περὶ

περὶ τὰ σπλάγχνα πόνοι ἰσχυροὶ, κακόν.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν οἱ ἐκ τῶν ὕπνων φόβοι, ξζ ἢ σπασμοὶ, κακόν.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, ξη κακόν· σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

Ὁκόσοισιν οὖρα παχέα, θρομβώδεα, ὀλίγα, ξθ οὐκ ἀπυρέτοισι πλῆθος ἐπελθὸν ἐκ τουτέων λεπτὸν ὠφελέει. μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἔρχεται τοῖσιν ἐξ ἀρχῆς, ἢ διὰ ταχέων ὑπόστασιν ἴσχει.

Ὁκόσοισι δὲ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ οὖρα ἀνα ο τεταραγμένα, οἷον ὑποζυγίου, τουτέοισι κεφαλαλγίαι ἢ πάρεισιν, ἢ παρέσονται.

Ὁκόσοισιν ἡ ἑβδομαίη κρίνεται, τουτέοισιν οα ἐπινέφελον ἴσχει τὸ οὖρον τῇ τεταρταίῃ ἐρυθρὸν, καὶ τ᾽ ἄλλα κατὰ λόγον.

Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα, λευκὰ, πονηρά, οβ μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἢν ἐπιφαίνηται.

Ὁκόσοισιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορ- ογ βορύζοντα ὀσφύος ἀλγήματος ἐπιγινομένου, αἱ κοιλίαι τουτέοισι καθυγραίνονται, ἢν μὴ φῦσαι καταῤῥαγέωσιν, ἢ οὔρου πλῆθος ἐπέλθῃ. ἐν πυρετοῖσι δὲ ταῦτα.

Ὁκόσοισιν ἐλπὶς ἐς ἄρθρα ἀφίστασθαι, οδ

ῥύεται τῆς ἀποστάσιος οὖρον πολὺ, καὶ παχὺ καὶ λευκὸν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κοπώδεσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν ἄρχεται ἐνίοισι γίνεσθαι. ἢν δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγήσῃ, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται.

οε Ἢν αἷμα ἢ πύον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν, ἢ τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

ος Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι σαρκία σμικρὰ, ἢ ὥσπερ τρίχες ξυνεξέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

οζ Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι πιτυρώδεα συνεξουρέεται, τουτέοισιν ἡ κύστις ψωριᾷ.

οη Ὁκόσοι ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου αἷμα οὐρέουσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν φλεβίου ῥῆξιν σημαίνει.

οθ Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ.

π Ἢν αἷμα οὐρέῃ, καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον, καὶ ἐς τὸ περιτόναιον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονέει.

πα Ἢν αἷμα, καὶ πύον οὐρέῃ, καὶ λεπίδας, καὶ ὀσμὴ βορέη ᾖ, τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

πβ Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φύματα φύεται,

τουτέοισι

τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος λύσις.

Οὔρησις νύκτωρ πολλὴ γινομένη, σμικρὴν τὴν ὑποχώρησιν σημαίνει.

ΤΜΗ͂ΜΑ ΠΈΜΠΤΟΝ.

Σπασμὸς ἐξ ἐλλεβόρου, θανάσιμον. α

Ἐπὶ τρώματι σπασμὸς ἐπιγενόμε- β
νος, θανάσιμον.

Αἵματος πολλοῦ ῥυέοντος σπασμὸς, ἢ γ
λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν.

Ἐπὶ ὑπερκαθάρσεϊ σπασμὸς, ἢ λυγμὸς δ
ἐπιγενόμενος, κακόν.

Ἢν μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, ε
σπασθεὶς ἀποθνήσκει, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν, καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

Ὁκόσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται, ἐν τέταρ- ς
σιν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Τὰ ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνε- ζ
ται, μετάστασιν ἴσχει. ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσι ἐτέων γίνεται, τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Ὁκόσοι πλευριτικοὶ γενόμενοι οὐκ ἀνακα- η

θαίρονται ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα ἡμέρῃσι, τουτέοισιν ἐς ἐμπύημα μεθίσταται.

θ Φθίσις γίνεται μάλιστα ἡλικίῃσι τῇσιν ἀπὸ ὀκτὼ καὶ δέκα ἐτέων, μέχρι πέντε καὶ τριήκοντα.

ι Ὁκόσοι κυνάγχην διαφεύγουσιν, ἐς τὸν πνεύμονα τουτέοισι τρέπεται, καὶ ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

ια Τοῖσιν ὑπὸ τῶν φθισίων ἐνοχλεομένοισιν, ἢν τὸ πτύσμα, ὅπερ ἂν ἀποβήσσωσι, βαρὺ ὄζῃ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι, θανατῶδες.

ιβ Ὁκόσοισι φθισιῶσιν αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσιν, οὗτοι διαῤῥοίης ἐπιγενομένης ἀποθνήσκουσιν.

ιγ Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τουτέοισιν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

ιδ Ὑπὸ φθίσιος ἐχομένῳ διαῤῥοίη ἐπιγενομένη, θανατῶδες.

ιε Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, ἀφ᾽ ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γίνηται, παύονται· ἢν δὲ μὴ, ἐς φθίσιν μεθίστανται.

Τὸ

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα τοῖσι πλεονά- ις
κις χρεομένοισι σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων
ἀκρατείην, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας,
λειποθυμίας, ταῦτα, οἷσι θάνατος.

Τὸ δὲ ψυχρὸν σπασμοὺς, τετάνους, μελα- ιζ
σμοὺς, καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν, ὀδοῦσι, νεύροι- ιη
σιν, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ. τὸ δὲ θερμὸν,
φίλιον.

Ὁκόσα κατέψυκται, ἐκθερμαίνειν δεῖ, ιθ
πλὴν ὁκόσα αἱμοῤῥαγέει, ἢ μέλλει.

Ἕλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες, δέρμα κ
περισκληρύνει, ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιέει, με
λαίνει, ῥίγεα πυρετώδεα ποιέει, σπασμοὺς, καὶ
τετάνους.

Ἔστι δὲ ὅκου ἐπὶ τετάνου ἄνευ ἕλκεος νέῳ κα
εὐσάρκῳ θέρεος μέσου, ψυχροῦ πολλοῦ κατά-
χυσις ἐπανάκλησιν θέρμης ποιέεται. θέρμη
δὲ ταῦτα ῥύεται.

Τὸ θερμὸν ἐκπυητικὸν οὐκ ἐπὶ παντὶ ἕλ- κβ
κεϊ μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην, δέρμα μα
λάσσει, ἰσχναίνει, ἀνώδυνον, ῥιγέων, σπασμῶν,
τετάνων παρηγορικόν. τὴν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ κα-
ρηβαρίην λύει. πλεῖστον δὲ ξυμφέρει ὀστέων κα-
τήγμασι, μάλιστα δὲ τοῖσιν ἐψιλωμένοισι.

τουτέων δὲ μάλιστα τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἕλκεα ἔχουσι, καὶ ὁκόσα ὑπὸ ψύξιος θνήσκει, ἢ ἑλκοῦται, καὶ ἕρπησιν ἐσθιομένοισιν, ἕδρῃ, αἰδοίῳ, ὑστέρῃ, κύστει, τουτέοισι τὸ θερμὸν φίλιον, καὶ κεῖνον, τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον, καὶ κτεῖνον.

κγ Ἐν τουτέοισι δεῖ τῷ ψυχρῷ χρέεσθαι, ὁκόθεν αἱμοῤῥαγέειν μέλλει, μὴ ἐπ' αὐτὰ, ἀλλὰ περὶ αὐτὰ, ὁκόθεν ἐπιῤῥέει, καὶ ὁκόσαι φλεγμοναὶ, ἢ ἐπιφλογίσματα ἐς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὕφαιμον ῥέποντα νεαρῷ αἵματι, ἐπὶ ταῦτα. ἐπεὶ τά γε παλαιὰ μελαίνει, καὶ ἐρυσίπελας τὸ μὴ ἑλκούμενον. ἐπεὶ τό γε ἑλκούμενον βλάπτει.

κδ Τὰ ψυχρὰ, οἷον χιὼν, καὶ κρύσταλλος, τῷ στήθει πολέμια, βηχέων κινητικὰ, αἱμοῤῥοϊκὰ, καὶ καταῤῥοϊκά.

κε Τὰ δὲ ἐν ἄρθρασιν οἰδήματα, καὶ ἀλγήματα, ἄτερ ἕλκεος, καὶ ποδαγρικὰ, καὶ σπάσματα, τουτέων τὰ πλεῖστα ψυχρὸν πολὺ καταχεόμενον ῥηΐζει τε, καὶ ἰσχναίνει, καὶ ὀδύνην λύει. νάρκη δὲ μετρίη ὀδύνης λυτική.

κϛ Ὕδωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον, καὶ ταχέως ψυχόμενον, κουφότατον.

κζ Ὁκόσοισι δὲ πιεῖν ὀρέξιες νύκτωρ, τοῖσι

πάνυ

πάνυ διψῶσιν, ἢν ἐπικοιμηθῶσιν, ἀγαθόν.

Γυναικείων ἀγωγὸν ἡ ἐν ἀρώμασι πυρίη. κη
πολλαχῆ δὲ καὶ ἐς ἄλλα χρησίμη ἂν εἴη, εἰ μὴ καρυβαρίας ἐνεποίει.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος ὀξέ- κθ
ων νοσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοτομηθεῖσα ἐκ- λ
τιτρώσκει, καὶ μᾶλλον, εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἔμβρυον.

Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων λα
ῥαγέντων λύσις.

Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλειπόντων λβ
αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι ἀγαθόν.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἡ κοιλίη πολλὴ λγ
ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτιτρῶσαι.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τεινεσμὸς ἐπιγενό- λδ
μενος ἐκτιτρῶσαι ποιεῖ.

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλεομένῃ, ἢ λε
δυστοκούσῃ, πταρμὸς ἐπιγενόμενος, ἀγαθόν.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἄχροα, καὶ μὴ κα- λς
τὰ τὰ αὐτὰ αἰεὶ γινόμενα καθάρσιος δέεσθαι σημαίνει.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἐξαίφνης οἱ λζ

μασθοὶ ἰσχνοὶ γίνονται, ἐκτιτρώσκει.

λη Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ἢν ὁ ἕτερος μασθὸς ἰσχνὸς γένηται, δίδυμα ἐχούσῃ, θάτερον ἐκτιτρώσκει. καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρσεν· ἢν δὲ ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ.

λθ Ἢν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

μ Γυναιξὶν, ὁκόσῃσιν ἐς τοὺς τιτθοὺς αἷμα συστρέφεται, μανίην σημαίνει.

μα Ἢν γυναικὶ κυούσῃ ἐρυσίπελας ἐν τῇ ὑστέρῃ γένηται, θανατῶδες.

μβ Ὁκόσαι παρὰ φύσιν λεπταὶ ἐοῦσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἐκτιτρώσκουσι, πρὶν ἢ παχυνθῆναι.

μγ Ὁκόσαι δὲ μετρίως τὸ σῶμα ἔχουσαι ἐκτιτρώσκουσι δίμηνα, καὶ τρίμηνα, ἄτερ προφάσιος φανερῆς, ταύτῃσιν αἱ κοτυληδόνες μύξης μεσταὶ εἰσὶ, καὶ οὐ δύνανται κρατέειν ὑπὸ τοῦ βάρεος τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἀπορρήγνυνται.

μδ Ὁκόσαι παρὰ φύσιν παχεῖαι ἐοῦσαι μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν γαστρὶ, ταύτῃσι τὸ ἐπίπλοον τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἀποπιέζει, καὶ πρὶν ἢ λεπτυνθῆναι, οὐ κύουσιν.

με Ἢν ὑστέρη ἐν τῷ ἰσχίῳ ὀγκεομένη διαπυήσῃ, ἀνάγκη ἔμμοτον γενέσθαι.

Πρὸς

Πρὸς ὑστερέων ἐκπτώσιας πταρμικὸν προ- μϛ
στιθέντα ἐπιλαμβάνειν τοὺς τε μυκτῆρας, καὶ
τὸ στόμα.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἢν βούλῃ ἐπισχέ- μζ
ειν, σικύην ὡς μεγίστην πρὸς τοὺς τιτθοὺς
πρόσβαλλε.

Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τουτέων τὸ στόμα μη
τῶν ὑστερέων συμμέμυκεν.

Ὁκόσῃσι τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρόν ἐστι, μθ
ταύτῃσιν ἀνάγκη τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ξυμ-
μύειν.

Γυναικὶ ἢν ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ ν
τῶν μαζῶν ῥυέῃ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει.
ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαζοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμ-
βρυον σημαίνει.

Ὁκόσαι διαφθείρειν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα, να
ταύτῃσιν οἱ τιτθοὶ ἰσχνοὶ γίνονται. ἢν δὲ πά-
λιν σκληροὶ γένωνται, ὀδύνη ἔσται ἢ ἐν τοῖσι
τιτθοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἢ ἐν τοῖσι γούνα-
σιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι, καὶ οὐ διαφθεί-
ρουσιν.

Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ὑπὸ πυρετοῦ λαμ νβ
βάνονται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχναίνονται ἄνευ προ-
φάσιος φανερῆς, τίκτουσι χαλεπῶς, καὶ ἐπι-
κινδύνως, ἢ ἐκτιτρώσκουσαι κινδυνεύουσιν.

νγ Ἐπὶ ῥόῳ γυναικείῳ σπασμὸς, ἢ λειποθυμίη ἢν ἐπιγένηται, κακόν.

νδ Καταμηνίων πλειόνων γινομένων, νοῦσοι ξυμβαίνουσι, καὶ μὴ γινομένων ἀπὸ τῆς ὑστέρης γίνονται νοῦσοι.

νε Ἐπὶ ἀρχῷ φλεγμαίνοντι, καὶ ὑστέρῃ φλεγμαινούσῃ στραγγουρίη ἐπιγίνεται, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμπύοισι στραγγουρίη ἐπιγίνεται, ἐπὶ δὲ ἥπατι φλεγμαίνοντι λύγξ ἐπιγίνεται.

νϛ Ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ καθάρσιες πορεύωνται, ἀδύνατον τὸ ἔμβρυον ὑγιαίνειν.

νζ Γυναῖκα ἢν θέλῃς εἰδέναι, εἰ κύει, ἐπὴν μέλλῃ καθεύδειν, οὐκ ἀδείπνῳ ἐούσῃ μελίκρατον δίδου πιεῖν, καὶ ἢν στρόφος αὐτὴν ἔχῃ περὶ τὴν γαστέρα, κύει· ἢν δὲ μὴ, οὐ κύει.

νη Ἢν γυναικὶ καθάρσιες μὴ πορεύωνται, μήτε φρίκης, μήτε πυρετοῦ ἐπιγινομένου, ἄσαι δὲ αὐτῇ προσπίπτωσι, λογίζου ταύτην ἐν γαστρὶ ἔχειν.

νθ Γυνὴ ἢν μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ, βούλῃ δὲ εἰδέναι, εἰ λήψεται, περικαλύψας ἱματίοισι θυμία κάτω, καὶ ἢν μὲν πορεύεσθαι

σοὶ

σοὶ δοκέῃ ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ σώματος ἐς τὰς ῥῖνας, καὶ ἐς τὸ στόμα, γίνωσκε ὅτι αὐτὴ οὐ δι᾽ ἑωυτὴν ἄγονός ἐστιν.

Ὁκόσαι ψυχρὰς καὶ πυκνὰς μήτρας ἔ- ξ
χουσιν, οὐ κυΐσκουσι. καὶ ὁκόσαι καθύγρους ἔχουσι τὰς μήτρας, οὐ κυΐσκουσιν. ἀποσβέννυνται γὰρ ἐν αὐτῇσιν ὁ γόνος. καὶ ὁκόσαι ξηρὰς μᾶλλον, καὶ περικαέας. ἐνδείῃ γὰρ τῆς τροφῆς φθείρεται τὸ σπέρμα. ὁκόσαι δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν κρᾶσιν ἔχουσι σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπίτεκνοι γίνονται.

Γυνὴ ἔγκυος, εἰ μὲν ἄῤῥεν κύῃ, εὔχρους ἐστίν· ξα
ἢν δὲ τὸ θῆλυ, δύσχρους.

Ἔμβρυα τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ ξβ
δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον.

Γαλα διδόναι κεφαλαλγέουσι, κακόν. ξγ
κακὸν δὲ καὶ πυρεταίνουσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορίζοντα, καὶ τοῖσι διψώδεσι. κακὸν δὲ καὶ οἷσι χολώδεες αἱ διαχωρήσιες ἐν ὀξέσι πυρετοῖσιν ἐοῦσι, καὶ οἷσιν αἵματος πολλοῦ διαχώρησις γέγονεν. ἁρμόζει δὲ τοῖσι φθινώδεσι μὴ πολὺ πυρέσσουσι. διδόναι δὲ καὶ ἐν πυρετοῖσι μακροῖσι, βληχροῖσι μηδενὸς τῶν προειρημένων σημείων παρεόντος, παρὰ λόγον δὲ ἐκτετηκόσιν.

Ὁκόσοι-

ξδ Ὀκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνονται, οὐ μᾶλλον σπῶνται, οὐδὲ μαίνονται. τούτων δὲ ἀφανισθέντων ἐξαίφνης τοῖσι μὲν ὄπισθεν σπασμοὶ, τέτανοι· τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερίη, ἢν ἐρυθρὰ ᾖ τὰ οἰδήματα.

ξε Ἢν τραυμάτων πονηρῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐόντων, οἴδημα μὴ φαίνηται, μέγα κακόν.

ξς Τὰ χαῦνα χρηστὰ, τὰ δὲ ἔνωμα κακά.

ξζ Τῷ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ὀδυνωμένῳ, ἡ ἐν μετώπῳ ὀρθὴ φλὲψ τμηθεῖσα ὠφελέει.

ξη Ῥίγεα ἄρχεται γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύος μᾶλλον, καὶ διὰ νώτου ἐς κεφαλὴν, ἀνδράσι δὲ μᾶλλον ὄπισθεν, ἢ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος, οἷον πηχέων, καὶ μηρῶν. ἀτὰρ καὶ τὸ δέρμα ἀραιόν. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ θρίξ.

ξθ Οἱ ὑπὸ τεταρταίων ἁλισκόμενοι οὐ πάνυ τι ὑπὸ σπασμοῦ ἁλίσκονται. ἢν δὲ ἁλίσκωνται πρότερον, εἶτα ἐπιγένηται τεταρταῖος, παύονται.

ο Ὁκόσοισι δέρματα περιτείνεται καρφαλέα, καὶ σκληρὰ ἄνευ ἱδρῶτος τελευτῶσιν. ὁκόσοισι δὲ χαλαρὰ, καὶ ἀραιὰ, σὺν ἱδρῶτι τελευτῶσιν. (εἰσιν.

οα Οἱ ἰκτεριώδεες οὐ πάνυ τι πνευματώδεες

ΤΜΗ͂ΜΑ

ΤΜΗ̂ΜΑ ἝΚΤΟΝ.

Ἐν τῇσι χρονίῃσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγενομένη, μὴ πρότερον γενομένη, σημεῖον ἀγαθόν. α

Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει, καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη ὑγιαίνουσι νοσηρότερον. οἷσι δὲ τἀναντία, ὑγιεινότερον. β

Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεντερίῃσιν αἱ ἀποσιτίαι κακὸν, καὶ σὺν πυρετῷ κάκιον. γ

Τὰ περιμάδαρα ἕλκεα, κακοήθεα. δ

Τῶν ὀδυνέων καὶ ἐν πλευρίοισι, καὶ ἐν στήθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι μέρεσιν, ἢν μέγα διαφέρωσι, καταμαθητέον. ε

Τὰ νεφριτικὰ, καὶ ὁκόσα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα ἐργωδέως ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβυτέροισι. ϛ

Τὰ ἀλγήματα, καὶ οἰδήματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα, τὰ μὲν μετέωρα κουφότερα, τὰ δὲ μὴ μετέωρα ἰσχυρότερα. ζ

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται. η

Τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τι κνησμώδεα. θ

Κεφαλὴν πονέοντι, καὶ περιωδυνέοντι πύον, ἢ ὕδωρ, ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας, ἢ κατὰ τὸ στό- ι

μα, ἢ κατὰ τὰ ὦτα λύει τὸ νούσημα.

ια Τοῖσι μελαγχολικοῖσι, καὶ τοῖσι νεφριτικοῖσιν αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγινόμεναι ἀγαθόν.

ιβ Αἱμοῤῥοΐδας ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία διαφυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι, ἢ φθίσιν.

ιγ Ὑπὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι, λύουσι τὸν λυγμόν.

ιδ Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέοντος λύσις.

ιε Ὑπὸ διαῤῥοίης ἐχομένῳ μακρῆς ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἔμετος ἐπιγενόμενος λύει τὴν διαῤῥοίην.

ιϛ Ὑπὸ πλευρίτιδος, ἢ ὑπὸ περιπνευμονίης ἐχομένῳ διαῤῥοίη ἐπιγινομένη κακόν.

ιζ Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι ἀγαθόν.

ιη Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

ιθ Ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον, ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν, ἢ ἀκροποσθίη οὔτε αὔξεται, οὔτε ξυμφύεται.

κ Ἢν ἐς κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐμπυηθῆναι.

κα Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν, ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπι-

ἐπι-

ἐπιγενομένων, τῆς μανίης λύσις.

Ὁκόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τοὺς ἀγ- κβ
κῶνας καταβαίνει, φλεβοτομίη λύει.

Ἢν φόβος, ἢ δυσθυμίη πουλὺν χρόνον δια- κγ
τελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

Ἐρυσίπελας ἔξωθεν καταχεόμενον ἔσω τρέ- κδ
πεσθαι οὐκ ἀγαθὸν, ἔσωθεν δὲ ἔξω ἀγαθόν.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνονται, κε
παρακοπὴ λύει.

Ὁκόσοι ἔμπυοι, ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται, ἢ τέ- κς
μνονται, ἐκρυέντος τοῦ πύου, ἢ τοῦ ὕδατος
ἀθρόου, πάντως ἀπόλλυνται. (νονται.

Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν, οὐδὲ φαλακροὶ γί- κζ

Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια κη
αὐτέῃ ἐκλίπῃ.

Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ. κθ

Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἀκρητοποσίη, ἢ λου- λ
τρὸν, ἢ πυρίη, ἢ φλεβοτομίη, ἢ φαρμακείη λύει.

Τραυλοὶ ὑπὸ διαρροίης μάλιστα ἁλίσκον- λα
ται μακρῆς.

Οἱ ὀξυρεγμιώδεες οὐ πάνυ τοι πλευριτικοὶ λβ
γίνονται.

Ὁκόσοι φαλακροὶ, τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι λγ
οὐ γίνονται. ὁκόσοισι δὲ φαλακροῖσιν ἐοῦσι κιρσοὶ
ἐπιγένονται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.

λδ Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη, κακόν.

λε Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ ἀγαθόν. ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

λϛ Ὁκόσοι κρυπτοὶ καρκῖνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον. θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυνται ταχέως· μὴ θεραπευόμενοι δὲ, πλείω χρόνον διατελέουσι.

λζ Σπασμὸς γίνεται, ἢ ὑπὸ πληρώσιος, ἢ κενώσιος. οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

λη Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνος γίνεται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸν πόνον.

λθ Ὁκόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ ἀποσημαίνῃ, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου, ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνῃ.

μ Ἐν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γενέσθαι πονηρόν.

μα Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγενομένη ἀγαθόν.

μβ Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης ὕδρωψ ἐπιγίνεται, ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται.

Ὁκόσοι-

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίνε- μγ
ται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν μὴ
πυρετοῦ ἐπιγενομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυέῃ.

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται, ἢ μακρό- μδ
τερον χρόνον ἴσχει, ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι,
καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίνεσθαι.

Ὁκόσοι ὑβοὶ ἐξ ἄσθματος ἢ βηχὸς γίνον- με
ται, πρὸ τῆς ἥβης ἀπόλλυνται.

Ὁκόσοισι φλεβοτομίη ἢ φαρμακείη ξυμ- μς
φέρει, τουτέους προσήκει τοῦ ἦρος φλεβοτο-
μέειν, ἢ φαρμακεύειν.

Ὁκόσα ποδαγρικὰ νοσήματα γίνεται, μζ
ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα
ἡμέρῃσιν ἀποκαθίστανται.

Ὁκόσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, του- μη
τέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπι-
γίνεσθαι.

Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαί- μθ
φνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γί-
νονται, καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ
ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

Σκοπέειν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας ὀφθαλ- ν
μῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαί-
νηται μὴ ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ
λευκοῦ μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐὸν, ἢ ἐκ φαρμακο-

προσίης φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανατῶδες σφόδρα.

να Αἱ παραφροσύναι αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι ἀσφαλέστεραι, αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς ἐπισφαλέστεραι.

νβ Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαὶ κακόν.

νγ Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος, καὶ τοῦ φθινοπώρου ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

νδ Ἐν τοῖσι μελαγχολικοῖσι νοσήμασιν ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες, ἢ ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἢ σπασμόν, ἢ μανίην, ἢ τύφλωσιν σημαίνουσιν.

νε Ἀποπληκτικοὶ δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα.

νϛ Ἢν ἐπίπλοος ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι.

νζ Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλεομένοισιν ἐξίσταται τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.

νη Ὁκόσοισιν ἀπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλεομένοισι χρονίης τὸ ἰσχίον ἐξίσταται, τουτέοισι τήκεται τὸ σκέλος, καὶ χωλεύουσιν, ἢν μὴ καυθῶσιν.

ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗ͂ΜΑ ἝΒΔΟΜΟΝ.

ἘΝ τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι ψύξις ἀκρατη- α
ρίων, κακόν.

Ἐπὶ ὀστέῳ νοσέοντι σὰρξ πελιδνὴ κακόν. β

Ἐπὶ ἐμέτῳ λύγξ, καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ γ
κακόν.

Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη οὐ χρηστόν. δ

Ἐπὶ μανίῃ δυσεντερίη, ἢ ὕδρωψ, ἢ ἔκστασις ε
ἀγαθόν.

Ἐπὶ νόσῳ πολυχρονίῃ ἀσιτίη, καὶ ἄκρατοι ς
ὑποχωρήσιες κακόν.

Ἐκ πολυποσίης ῥῖγος, καὶ παραφροσύνη ζ
κακόν.

Ἐπὶ φύματος ἔσω ῥήξει ἔκλυσις, ἔμετος, η
καὶ λειποψυχίη γίνεται.

Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη, ἢ σπα- θ
σμὸς κακόν.

Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος, ἢ λύγξ, ἢ σπασμός, ἢ ι
παραφροσύνη κακόν.

Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη κακόν. ια

Ἐπὶ περιπνευμονίῃ φρενῖτις κακόν. ιβ

Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμός, ἢ τέτα- ιγ
νος κακόν.

Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις, ἢ ιδ
παραφροσύνη κακόν.

ιε Ἐπὶ αἵματος πτύσει πύου πτύσις κακόν.

ιϛ Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις, καὶ ῥύσις. ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἴσχεται, ἀποθνήσκουσιν.

ιζ Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λύγξ κακόν.

ιη Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς, ἢ παραφροσύνη κακόν.

ιθ Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει ἐρυσίπελας.

κ Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν, ἢ ἐκπύησις.

κα Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη.

κβ Ἐπὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἐκπύησις.

κγ Ἐπὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερίη.

κδ Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη, ἢν κενεὸν λαβῃ.

κε Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατῶδες.

κϛ Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἀκρωτηρίων ψύξις κακόν.

κζ Ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγένηται ἰσχυρὴ, λύει τὴν νοῦσον.

κη Ὁκόσοισιν ἀφρώδεα τὰ διαχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταῤῥέει.

κθ Ὁκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κριμ-

νώδεες

κώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν
ἀῤῥωστίην σημαίνουσιν.

Ὁκόσοισι δὲ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, λ
ἄνωθεν δὲ λεπταὶ, ὀξέην ἀῤῥωστίην σημαί-
νουσιν.

Ὁκόσοισι διεστηκότα τὰ οὖρα γίνεται, του- λα
τέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματί ἐστιν.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσιν οὔροισι πομφόλυγες ἐ- λβ
φίστανται, νεφριτικὰ σημαίνουσι, καὶ μα-
κρὴν τὴν ἀῤῥωστίην ἔσεσθαι.

Ὁκόσοισι δὲ λιπαρὴ ἡ ἐπίστασις, καὶ ἀθρόη, λγ
τουτέοισι νεφριτικὰ, καὶ ὀξέα σημαίνει.

Ὁκόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι τὰ προειρη- λδ
μένα συμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε ὀξέες περὶ
τοὺς μύας τοὺς ῥαχιαίους γίνονται, ἢν μὲν περὶ
τοὺς ἔξω τόπους γίνωνται, ἀπόστημα προσδέ-
χου ἐσόμενον ἔξω. ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι περὶ
τοὺς ἔσω τόπους γίνωνται, καὶ τὸ ἀπόστημα
προσδέχου ἐσόμενον μᾶλλον ἔσω.

Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, λε
σωτήριον· ἢν δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν. θεραπεύ-
ειν δὲ τοῖσι στυπτικοῖσι, καὶ τοῖσι ψυκτικοῖσι.

Κατάῤῥοι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυέονται λς
ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.

Ἢν ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γίνηται, λζ

ἢ ἀποπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον γίνεται.

λη Ἢν ὑποκαθαιρομένων τῶν πρεσβυτέρων λύγξ ἐπιγίνηται, οὐκ ἀγαθόν.

λθ Ἢν πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου κατὰ τῆς κεφαλῆς, λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

μ Γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται.

μα Ὁκόσοι ἔμπυοι καίονται, ἢ τέμνονται, ἣν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυέῃ, καὶ λευκόν, περιγίνονται· ἣν δὲ ὕφαιμόν τε, καὶ βορβορῶδες, καὶ δυσῶδες, ἀπόλλυνται.

μβ Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢ τέμνονται, ἣν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυέῃ, καὶ λευκόν, περιγίνονται· ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισίν ἐστιν. ἣν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυέῃ, ἀπόλλυνται.

μγ Στραγγουρίην, καὶ δυσουρίην θώρηξις, καὶ φλεβοτομίη λύει.

μδ Ὁκόσοισι σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. ἣν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

με Πταρμὸς γίνεται ἐκ τῆς κεφαλῆς διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου, ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ. ὑπερχέεται γὰρ ὁ ἀὴρ ὁ

ἐνεὼν

ἐνεὼν ἔξω. ψοφέει δὲ, ὅτι διὰ στενοῦ αὐτῷ ἡ διέ-
ξοδός ἐστιν.

Ὁκόσοι ἧπαρ περιωδυνέουσι, τουτέοισι πυρε- μς
τὸς ἐπιγενόμενος λύει τὴν ὀδύνην.

Ὁκόσοι μεταξὺ τῶν φρενῶν, καὶ τῆς γαστρὸς μζ
φλέγμα ἀποκλείεται, καὶ ὀδύνην παρέχει οὐκ
ἔχον διέξοδον, οὐδ' ἐς οὐδετέρην τῶν κοιλιέων,
τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν τρα-
πέντος τοῦ φλέγματος, λύσις γίνεται τῆς νούσου.

Ὁκόσοισι δὲ τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν ἐς τὸν μη
ἐπίπλοον ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐμ-
πίπλαται, καὶ ἀποθνήσκουσιν.

Ἀλύκην, χάσμην, φρίκην, οἶνος ἴσος ἴσῳ πι- μθ
νόμενος λύει τὴν νοῦσον.

Ὁκόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ ὑπό τι- ν
νος προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γενέσθαι πα-
ραχρῆμα.

Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας να
ἔχουσι λιμὸν ἐμποιέειν. λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ
σώματα.

Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι ὕδερος ἐπιγίνεται. νβ

Ἐπὶ σφακελισμῷ ἀπόστασις ὀστέου. νγ

ΤΕΛΟΣ.

PERO-

PERORATIO.

I ſunt ἀφορισμοὶ, iuuenes medicinæ cãdidati, quos nõ iniuria dicatis Hippocraticos, ſiue mentem huius authoris, ſiue διάλεκτον ſpectetis. Alios omneis (abſit uerbo inuidia) neſcio an ἰδιώματος imperitia, an ſiniſtra quadã ſomnolentia corruptos uidemus. In ijs autem emendãdis quantum inſudauerim, tum demum perſpicietis, cum libellum hunc noſtrum cum alijs exemplaribus conferetis. Neq; enim ἀστερίσκοις correcta placuit adnotare, ne quiddam deforme ac monſtroſum proponere uideremur: quippe cum tot fermè eſſent appingendi, quot erant dictiones. Cæterum non tam id laboris exantlauimus, ut è manibus ueſtris aliorũ ſcripta excuteremus, quàm ut uobis Hippocrates tandem propria lingua, ac ſua duntaxat loqueretur.

Valete.

HIPPO.

HIPPOCRATIS
APHORISMI, IOAN-ne Moriſoto medico inter-prete.

SEGMENTVM PRIMVM.

Ita breuis, ars contrà lon- 1
ga, occaſio præceps, ex-
perientia periculoſa, iu-
diciũ difficile. Cæterum
non ſeipſum modò præ-
ſtare oportet opportuna facientẽ, ſet
ægrotantẽ quoqꝫ, & eos qui adſunt,
& externa.

In perturbationibus alui, & uomi- 2
tibus ſponte factis, ſi qualia purgan-
da ſunt, talia purgentur, & confert,
& facile ferunt: ſin minus, contrà. Sic
& uaſorum inanitio, ſi qualis facien-
da eſt, talis fiat, & confert, & facile fe
runt: ſin minus, contrà. Inſpicere igi
tur neceſſe eſt & regionem, & tem-
pus, & ætatem, & morbos, in qui-
bus oporteat, aut non.

In athletis boni habitus, qui ad ſum 3
mum peruenerũt, ſi ſint in extremo,

periculosi. Non enim possunt in eodem manere, nec quiescere. Cum autem non quiescāt, non amplius queunt in melius excrescere. Restat ergo in deterius. His igitur de causis bonum habitum citra moram soluere confert, ut denuò refici corpus incipiat. Nec compresſiones in extremum duc: periculosum enim. set, qualis natura fuerit eius qui sustenturus est, in hoc duc. Sic & euacuationes, quæ in extremum ducunt, periculosæ: & rursus refectiones, quæ in extremo sunt, periculosæ.

4 Tenues & exactæ uiuendi rationes, & in longis affectibus semper, & in acutis, ubi non licet, periculosæ. Et rursus, quæ in extremum deuenere tenuitatis uiuendi rationes, graues. Etenim repletiones quæ ad extremum deuenerunt, graues.

5 In tenuibus uiuēdi rationibus peccant ægrotantes. ideo magis læduntur. Nam peccatū omne quod committitur, in tenuibus maius committitur,

titur, quàm in paulo plenioribus uiuendi rationibus. Ob hoc uel ſanis periculoſæ ualde tenues, & conſtitutę, & exquiſitę uictus rationes: quòd errata grauius ferant. Hac igitur de cauſa tenues, & exactæ uiuendi rationes, maxima ex parte periculoſiores paulo plenioribus.

In morbos extremos extrema re- 6
media ad perfectionem ualidiſsima.

Vbi ergo peracutus eſt morbus, 7
ſtatim etiam labores habet extremos, & extremè tenuiſſima ratione uictus uti neceſſe eſt: ubi uerò non, ſet plenius licet reficere, tantum indulge, quanto morbus extremis eſt mollior.

Vbi morbus in uigore conſiſtit, 8
tunc etiam uiuendi ratione tenuiſsima uti neceſſe eſt.

Obſeruare autẽ oportet etiam æ- 9
grotantem, an ſit huic uictus rationi ad morbi uigorẽ uſq; ſuffecturus: & an is prius ſit defecturus, & non ſuffecturus præſcripto uictui: an morbus

bus antè ſit defecturus, ac futurus hebes.

10 Quibus ergo ſtatim uigor eſt, ſtatim eos tenuiter refice. Quibus autem uigor erit poſtea, his & in ipſo uigore, & paulo ante illum auferendum. Set antè huberius refice, ut ſit ſuffecturus ægrotans.

11 In acceſsionibus ſubtrahere oportet. Appoſitio enim lædit. Et quibus per circuitus redeunt acceſsiones, his in ipſis acceſsionibus ſubtrahere oportet.

12 Acceſsiones autem, & conſtitutiones indicabunt morbi & anni tempora, & circuituũ mutua incrementa, ſiue quotidie, ſiue alternatim, ſiue longiori tempore fiant. Set & apparentia, ut in pleuriticis ſputũ, ſi principiò ſtatim appareat, breuiat: ſi poſtea appareat, producit. Et urinæ, & deiectiones, & ſudores, & iudicatu difficiles, & faciles, & breues, & longos morbos, apparentes indicant.

13 Senes facillimè ieiunium ferunt, mox

mox ij quibus ætas constitit, minus adolescentuli, omnium minimùm puerули: set inter hos ipsos multo minus ij, qui sunt alacriores.

GALENI CENSVRA.

Senes facillimè ciborum paucitatem ferunt, mox ij quibus ætas constitit, minus adolescentuli, omnium minimùm pueruli: set inter hos ipsos multo minus ij, quì sunt alacriores.

Corpora quę crescunt, natiui calidi plurimum habent. Egent ergo plurimo nutrimẽto: alioqui corpus absumitur. Senibus autem calidi parum: iccirco paucis fomitibus indigent. à multis enim extinguuntur. Propterea etiam febres senibus non perinde acutæ: eorum nanque corpus frigidum. 14

Ventres hyeme & uere calidissimi natura, & somni longissimi. His ergo temporibus etiam cibi copiosiores sunt offerendi: etenim calidi innati plus habent. Indigent ergo nutrimento largiori. Signum ætates & athletæ. 15

16 Humidę uiuendi rationes omnibus febricitantibus conferunt, præcipuè uerò puerulis, atq; alijs ſic refici conſuetis.

17 Et quibus ſemel, aut bis, & plura, uel pauciora, et particulatim. Tribuendum eſt autem aliquid & conſuetudini, & tempori, & regioni, & ætati.

18 Aeſtate & autumno cibos difficillimè ferunt, hyeme facillimè, uere deinceps.

19 Quibus per circuitus acceſsiones fiunt, ne his da quidquam, nec eos coge: ſet appoſitiones aufer ante iudicationes.

20 Quę iudicantur, & perfectè iudicata ſunt, nę moue, nec noua, nec medicamentis purgantibus, nec alijs irritamentis utere, ſet ſine.

21 Quę ducenda ſunt, quò maximè natura propendet, duc hac per conferentia loca.

22 Concocta medicamento purga, & moue nō cruda, nec in principijs, niſi

nisi pruriant. At maxima ex parte non pruriunt.

Quę excernuntur, ne copia æstima: set si talia excernantur, qualia oportet, & facilè fert. Et ubi necesse est ad animi deliquium usque ducere, etiam hoc fac, si sufficiat ægrotans. 23

In affectibus acutis rarò, & in principijs purgantibus medicamētis utimini, & hoc facite sedulò præmeditati. 24

SEGMENTVM SECVNDVM.

IN quo morbo somnus læsionem facit, mortale: quòd si somnus iuuet, non mortale. 1

Vbi somnus delirium sedat, bonum. 2

Somnus, uigilia, utrunque modum excedens, malum. 3

Non satietas, non fames, neque aliud quidquam bonum, quod naturam excedat. 4

Lassitudines spontaneę morbos exponunt. 5

6 Qui parte aliqua corporis dolente, dolores plerunque non ſentiunt, his mens ægrotat.
7 Corpora quę longo tempore extenuantur, lentè reficienda ſunt: quę uerò breui, breuiter.
8 Qui ab ægrotatione cibum bene ſumit, ei corpus nihil excreſcere, malum.
9 Omnes ferè qui malè affecti ſunt, circa principia cibum bene ſumentes, ac nihil excreſcentes, prope finem rurſus cibum refugiunt. At ij qui circa principia cibum ualde refugiunt, poſtea uerò bene ſumunt, melius liberantur.
10 Si quis à morbo cibum ſumens non corroboretur, corpus largiori cibo uti ſignificat. Sin eo cibum non ſumente id contingat, ſciendũ quòd euacuatione indigeat.
11 Ex corporibus quo magis impura nutries, eo magis lædes.
12 Corpora ubi quis purgare uult, fluida facere oportet.

Quæ

Quæ relinquũtur in morbis post 13
iudicationem, recidiuas facere consueuerunt.

Facilius impleri potu, quàm cibo. 14

Quibus iudicatio fit, ijs molesta 15
nox est, quæ accessionem præcedit: cõtrà, quę superuenit, magna ex parte toleratu facilior.

In profluuijs alui mutationes ex- 16
crementorum prosunt, nisi in praua mutentur.

Vbi fauces ægrotãt, uel enascun 17
tur in corpore tubercula, consideranda sunt excrementa. Nam si biliosa sint, corpus simul ægrotat: si similia sanis, tutum est nutrire corpus.

GALENI CENSVRA.

Vbi fauces ægrotant, uel enascuntur in corpore tubercula, consideranda sunt excrementa. Nam si biliosa sint, corpus simul ægrotat, nec ipsum nutrire tutum est: si similia sanis, corpus non simul ægrotat, & ipsum nutrire tutum est.

Vbi fames, laborare non opor- 18
tet.

Vbi plus alimenti, quàm pro na- 19

tura ſubijt, morbum hoc facit. Declarat autem ſanatio.

20 Eorũ, quæ nutriunt uniuerſim, ac celeriter, celeres etiam fiunt excretiones.

21 Morborum acutorum non omnino ſunt certæ prædictiones neque mortis, neque ſalutis.

22 Quibus iuuenibus uētres ſunt humidi, ijs ſeneſcētibus ſiccantur: Contrà, quibus iuuenibus uentres ſunt ſicci, ijs ſeneſcentibus humectantur.

GALENI CENSVRA.

Quibus iuuenibus uentres ſunt humidi, ijs ſeneſcentibus magna ex parte ſiccantur: Contrà, quibus iuuenibus uentres ſunt ſicci, ijs ſeneſcentibus magna ex parte humectantur.

23 Famem uini potio ſoluit.

24 Morbos, qui ex repletione contracti ſunt, ſanat euacuatio: et, qui ex euacuatione, repletio, & aliorum contrarietas.

25 Ex morbis acuti iudicantur intra quatuordecim dies.

26 Septimum quartus manifeſtat. Al

terius

terius ſeptimanæ octauus principiũ. Contemplabilis autem undecimus. Is enim quartus eſt alterius ſeptimanæ. Rurſus cõtemplabilis decimusſeptimus. Nam is quartus eſt à decimoquarto, ſeptimus autem ab undecimo.

Aeſtiuæ quartanæ magna ex par- 27
te ſunt breues, autumnales autẽ longæ, & maximè, quæ ad hyemem attingunt.

Febrem conuulſioni melius eſt ſu- 28
peruenire, quàm conuulſionẽ febri.

Quæ non iuxta rationem leuant, 29
his non eſt fidendũ: nec nimis timenda ea mala, quæ præter rationem accidunt. Talium nanque multa ſunt infirma, nec ualde perſeuerare, nec durare conſueuerunt.

Si non omnino leuiter febricitã- 30
tiũ corpus permaneat, ac nihil ſubſidat, aut etiam præter rationem contabeſcat, malum. Illud enim morbi longitudinem ſignificat, hoc imbecillitatem.

GALENI CENSVRA.

Si non omnino leuiter febricitantium corpus permaneat, ac nihil subsidat, aut etiam contabescat præter rationem, malum. Illud enim accidit ex cutis densitate, & humorum craßitie, eoq; morbi longitudinem significat: hoc interdùm ex cutis raritate, & humorũ tenuitate, interdùm ex sola uirium imbecillitate.

31 Incipientibus morbis, si quid uideatur mouendum, moue. Vrgentibus autem, quiescere melius est.

32 Circa principia, & fines, omnia debiliora: contrà, circa uigores fortiora.

33 In omni morbo mente ualere, ac bene affectum esse erga cibos oblatos, bonũ: Contrarium uerò, malũ.

34 In morbis multo minùs periclitantur ij, quorum morbus naturæ, & ætati, & habitui, & tempori conuenit, quàm quorum nulli horum conuenit.

35 In omnibus morbis circuitum umbilici, atque imum uentrem crassum esse, melius est: contrà uehementer esse extenuatum, atque emarcuisse, malum.

malum. Eſt autem tale etiam ad purgationes infernas periculoſum.

Quibus ſana ſunt corpora, hi 36
dum medicamentis purgantur, celeriter exoluuntur: &, qui malo nutrimento utuntur.

Qui bene affectis ſunt corpori- 37
bus, ij difficulter medicamento purgantur.

Paulo deterior & potus & cibus, 38
qui tamen ſit ſuauior: melioribus quidem, ſet minus ſuauibus præponendus.

Senes quidem magna ex parte 39
minùs quàm iuuenes, ægrotant: ſet morbi qui accidunt eis, longi, plerũque commoriuntur.

Raucedines, & grauedines admo 40
dùm ſenibus non concoquuntur.

Qui ſæpe ac ualde exoluuntur ſi- 41
ne manifeſta occaſione, ij derepente moriuntur.

Fortis apoplexia ſolui non poteſt: 42
debilis non facilè ſoluitur.

Ex ijs qui ſtrangulantur, & qui 43

dissoluuntur, nondum tamen sunt mortui, non referuntur, quibus est spuma circa os.

GALENI CENSVRA.

Ex ijs qui strangulantur, & qui dissoluuntur, nondum tamen sunt mortui, magna ex parte non referuntur, quibus est spuma circa os.

44 Valde crassi natura celerius moriuntur, quàm graciles.

45 Ex epilepticis iuuenes mutationes maximè ætatis, & temporum, & locorum, & uictuum liberant.

46 Ex duobus doloribus simul, nec eidem loco accidentibus, qui uehementior est, alterum obscurat.

47 Dum generatur pus, dolores & febres magis accidunt, quàm eo generato.

48 In omni motu corporis, ubi cœperit fatigari, aut dolere, requies statim lassitudinis remedium est.

49 Qui consueti sunt solitos labores ferre, licet sint debiles, uel senes, hi tamen facilius eos, quàm & ualidi, & iuuenes non assueti ferunt.

Quæ

Quæ à multo tempore in conſue- 50
tudinem abierunt, etſi deteriora ſint
inſolitis, ea tamen minùs infeſtare ſo
lent. Oportet ego etiam ad inſolita
trãſmutari.

Multùm, ac derepentè euacuare, 51
aut replere, aut calfacere, aut frigefa-
cere, aut alio quocunque modo cor-
pus mouere, periculoſum. Et quid-
quid multum eſt, naturę eſt inimicũ.
Paulatim uerò tutum, & præſertim,
ſi quis ex altero in alterum tranſeat.

Omnia iuxta rationem facienti, 52
ſi non euenerint ea, quæ rationi con
ſentanea ſunt, ne tranſi in alterã ma-
nente eo, quod uiſum eſt à prin-
cipio.

Qui uentres humidos habent, 53
dum quidem ſunt iuuenes, meliùs
immutant, quàm qui ſiccos habẽt:
ſet, ubi ad ſenectam deuentum eſt,
deterius immutant. Siccantur enim
magna ex parte ijs, qui ſeneſcunt.

Magnitudini corporis iuuenta 54
quidem liberalis eſt, nec deformis:
ſet

ſet ſenecta uſu difficilis, ac deterior, quàm ijs qui ſunt minores.

SEGMENTVM TERTIVM.

1 MVtationes temporum præcipuè morbos pariũt. Et in temporibus magnæ mutationes uel frigoris, uel caloris, & alia ſic iuxta rationem.

2 Naturarum aliæ ab æſtate, aliæ ab hyeme, bene, uel malè afficiuntur.

3 Morborum alij ab alijs bene, aut malè afficiũtur: & ætates aliquæ abs temporibus, & regionibus, & uiuendi rationibus.

GALENI CENSVRA.

Aetatum morborumq́; alij ab alijs temporibus, & regionibus, & uiuendi rationibus bene aut malè afficiuntur.

4 In temporibus cum eadẽ die modò calor, modò frigus eſt, autumnales morbos expectare oportet.

5 Auſtri auditui graues: caliginoſi, caput grauantes: languidi, diſſoluentes.

tes. Cum hic uiget, talia in ægrotationibus patiuntur. Quòd si sit boreas, tusses, fauces, uentres duri, difficultates urinæ, horridi dolores costarum & pectorum. Cum hic uiget, talia in ægrotationibus expectare oportet.

Constitutionum quotidianarum 6
boreales corpora compingunt, & acria, & agilia, & bene colorata, et melius audientia faciunt, & uentres siccant, & oculos mordent: & circa pectus dolorem, si quis prius existat, adaugent. Australes autem corpora dissoluunt, & humectant, & auditus tarditates, & capitis aggrauationes, & uertigines faciunt, in oculis & corporibus motus difficultatem, & uentres humectant.

GALENI CENSVRA.

Australes autem corpora humectant, & dissoluunt, & auditus tarditates, & capitis aggrauationes, & uertigines faciunt, in oculis & corporibus motus difficultatem, & uentres humectant.

Anni

7 Anni uerò constitutionum in uniuersum squalores, imbribus sunt salubriores, ac minùs exitiosi.

8 In squaloribus febres acutæ fiunt. Et, si talis annus sit ampliùs, qualem magna ex parte fecerit constitutionem, tales etiam morbos oportet expectare.

9 At morbi in imbribus magna ex parte sunt & febres longæ, & alui profluuia, & putredines, & comitiales, & attoniti, & anginæ. * In squaloribus autem tabidi, lippitudines, articulorum dolores, urinæ stillicidia, & intestinorum difficultates.

** Hæc sunt adeò confusa, ut ἀφοριστικῶς enuntiari non queant. Nos tamen id damni ordine pensauimus. Nam, cum in superiori aphorismo de morbis, qui per squalores contingunt, sit locutus, in hoc autem de ijs, qui per imbres, ea potestis, ὡς ἄχρηστα præterire. Nec me Cor. Celsi mouet authoritas, qui libro secundo, capite primo, In siccitatibus (inquit) acutæ febres, lippitudines, tormina, urinæ difficultas, articulorum dolores oriuntur. Is enim, dum festinatiùs excerpit, interdùm nec inchoata (quod*

bona

bona uenia tanti uiri dictum uelim) à perfectis, nec à germanis ſuppoſititia diſcernit: interdùm memoria uacillaſſe uidetur: interdùm ut mentem Hippocratis non eſt aſſecutus, ſic ei reclamat audacter. Quarè uobis mea quidem ſententia faciendum eſt, iuuenes medicinæ candidati: ut priùs Hippocratem ſimul, & in eum Galeni commentarios diligentiſsimè legatis, quàm attingatis Cor. Celſum. Nequè enim omnia inſtituimus adnotare, ſet paucula quædam: ut ſit quod imitari poſsitis.

In temporibus conſtantibus, ſi tempeſtiuè tempeſtiua reddantur, conſtantes, & iudicatu faciles morbi fiunt: in inconſtantibus autem inconſtantes, & iudicatu difficiles. 10

Cum æſtas ueri ſit ſimilis, copioſi ſudores in febribus expectãdi ſunt. 11

In autumno acutiſſimi morbi, & exitioſiſſimi in uniuerſum: Ver contrà ſaluberrimum, ac minimè exitioſum. 12

Autumnus ijs, qui tabeſcunt, malus. 13

De temporibus, ſi hyems ſqualida, & borealis fiat, uere autem pluuioſum, 14

uioſum, & auſtrinũ: neceſſe eſt æſtate febres acutas, & lippitudines, & difficultates inteſtinorum fieri, præſertim mulieribus, & uiris natura humidis.

15 Contrà, ſi hyems auſtralis, & pluuia, & tepida fiat, uer autem ſqualidum & aquilonium, mulieres, quibus uerè pariendum eſt, ex omni occaſione abortiunt. Quę uerò pariũt, debiles et morbidos infantes pariũt, adeò ut uel mox pereãt, uel tenues & morbidi uiuant. Alijs autem mortalibus inteſtinorum difficultates, & ſiccæ lippitudines fiunt. Senioribus aũt deſtillationes breuiter perdẽtes.

16 Si æſtas ſqualida & borealis fiat, autumnus autem pluuioſus & auſtralis: dolores capitis hyeme fiunt, & tuſſes, & raucedines, & grauedines, nonnullis autem etiam tabes.

17 At ſi ſit aquilonius, & ſiccus, ijs quidem qui natura ſunt humidi, ac mulieribus confert: ſet reliquos ſiccæ lippitudines ſequuntur, & febres acutæ,

acutæ, & grauedines longæ: nonnullos autem atræ bilis affectus.

Morbi omnes omnibus quidem 18
temporibus fiunt: set magis nonnulli nonnullis eorum & fiunt, & irritantur.

Vere enim furores, & melancho 19
lici, & comitiales, & sanguinis profluuia, & anginæ, & grauedines, & raucedines, & lepræ, & tusses, & impetigines, & uitiligines, & pustulæ hulcerosæ plurimæ, & tubercula, & articulares.

Aestate uerò & horum nonnul- 20
li, & febres continuæ, & ardores, & tertianæ plurimæ, & quartanę, & uomitus, & alui profluuia, & lippitudines, & aurium dolores, & oris hulcerationes, & uerendorũ putredines, & pustulæ ex sudoribus coortæ.

Autumno & æstiuorum multi, & 21
febres quartanæ, & erraticæ, & lienes, & aquæ intercutes, & tabes, & urinæ stillicidia, & leuitates intestinorum, & intestinorũ difficultates,

& coxendicũ dolores, & anginæ, & anhelationes, & uoluuli, & comitiales, & furores, & atræ bilis affectus.

22 Hyeme morbi costales, pulmonis inflammationes, grauedines, ueterni, raucedines, tusses, dolores pectorum, dolores laterũ, lumborum, capitis dolores, uertigines, attoniti.

23 Cæterùm in anni temporibus, uere, & æstatis initio, pueri, & qui eorum ætates excipiunt, & optimè degunt, & sanissimi sunt: æstate uerò, & autumni aliquantula parte, senes: reliquo autũno, & hyeme, ij qui medijs sunt ætatibus.

GALENI CENSVRA.

Cæterùm in anni temporibus adolescentes uere, pueri æstatis initio & optimè degunt, & sanißimi sunt: senibus æstas, ætate florentibus hyems accommoda. Sic & naturas, & regiones temperatas uer, frigidas & humidas æstas, calidas & siccas hyems bene afficit. At ut omnibus est malus autumnus, sic minus calidis & humidis nocet.

24 In ætatibus autem talia contingunt

gunt paruis, & nuper natis puerulis: oris hulcera, uomitus, tusses, peruigilia, pauores, umbilici inflammationes, aurium humiditates.

Ad dentitionem progredientibus, gingiuarum extimarum pruritus, febres, conuulsiones, alui profluuia, & pręcipuè cum caninos edunt, & inter pueros ijs qui sunt crassissimi, durosq́ue uentres habent. 25

Prouectioribus tonsillæ, uertebræ, quæ in occipite est, in interiora impulsiones, anhelationes, calculi, lumbrici teretes, ascarides, uerrucæ pensiles, satyriasmi, urinæ stillicidia, strumę, & alia tubercula, set maximè antè dicta. 26

Paulo adultioribus, & ad pubertatem progredientibus, tùm horum multi, tum febres longiores, & ex naribus sanguinis profluuia. 27

Puerulis autem plurimi affectus iudicantur: alij intra quadraginta dies, alij intra septem menses, alij intra septem annos, alij ad pubertatē pro- 28

gredientibus. At affectus, qui pueru lis permãſerint, nec circa pubertatẽ ſoluti ſint, aut fœminis circa menſium eruptiones, diu perſeuerare ſolent.

GALENI CENSVRA.

Puerulis autem plurimi affectus diutini iudicantur, & reliqua deinceps.

GALENI APHORISMVS.

29 Adoleſcentibus morbi quidem circunſtantes, ſet maribus præcipuè ſanguinis è naribus profluuia.

30 Iuuenibus ſanguinis ſcreationes, tabes, febres acutę, comitiales, atque alij morbi, ſet præcipuè antè dicti.

GALENI CENSVRA.

Iuuenibus tum omnes antedicti morbi, tum uerò ardores, & tertianæ febres.

31 Aetatem hanc prætergreſſis anhelationes, morbi coſtales, pulmonis inflammationes, ueterni, phreniti-des, ardores, alui profluuia longa, choleræ, inteſtinorum difficultates, inteſtinorum leuitates, hæmorrhoides.

GALENI

GALENI CENSVRA.

Aetatem hanc prætergreßis anhelationes, morbi costales, totius pulmonis affectus, tabes, ueterni, phrenitides, ardores, alui profluuia longa, choleræ, intestinorum difficultates, intestinorum leuitates, atræ bilis affectus, hæmorrhoides.

Senibus spirandi difficultates, 32
destillationes tussibundæ, urinæ stillicidia, urinæ difficultates, articulorum dolores, dolores renum, uertigines, attoniti, mali habitus, totius corporis prurigines, peruigilia, uētris, & oculorum, & narium humiditates, uisus hebetudines, crystallini humoris in cæsumi mutationes, & auditus graues.

SEGMENTVM QVARTVM.

MEdicamento sunt purgandæ, 1
si pruriant humores, quæ fœtus gestant quatuor mēsium, & ad septem usque menses, set hę minus. A' minoribus autem conceptu, ac maioribus cauere oportet.

In medicamētosis purgationibus 2

talia duc è corpore, qualia ſunt utilia, etiam ſponte exeuntia. Quæ autem cõtrario modo exeunt, inhibe.

3 Aeſtate medicamento purga ſupernos potius, hyeme infernos.

4 Sub cane, & ante canem, medicamentoſæ purgationes laborioſæ.

5 Tenues & facilè uomentes ſurſum medicamento purgate, timentes hyemem.

GALENI CENSVRA.

Tenues & facilè uomentes ſurſum medicamento purgate, potius timentes hyemem.

6 Contra difficulter uomentes, & mediocriter quadratos deorſum, timentes æſtatem.

7 Tabidos timentes, ſupernos.

8 Melancholicos autẽ plenius per infernos, eadem ratione apponentes contraria.

9 Medicamento purga in ualde acutis, ſi pruriant humores, eodem die. In talibus enim tardare, malum.

10 Quibus tormina, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui

qui nec à medicamẽto purganti, nec
aliter ſoluitur, his in aquam intercu-
tem ſiccam firmatur.

Quibus uentres inteſtinorum le 11
uitate infeſtãtur, hos hyeme ſurſum
medicamento purgare, malum.

Qui non elleboris facilè purgan 12
tur ſurſum, eorum corpora ante po-
tionem humecta largiori cibo ac re-
quie.

Vbi ueratrum quis biberit, duc 13
ad motiones corporum magis: ad
ſomnos uerò, & non motiones, mi-
nus. Declarat autẽ & nauigatio, cor-
pora motione turbari.

Vbi uis elleborum magis duce- 14
re, moue corpus: ubi uerò ſiſti, ſom-
num concilia, & ne moue.

Veratrum ijs qui carnes ſanas ha 15
bent, periculoſum: infert enim con-
uulſionem.

Vbi quis non febricitat, inedia, 16
& cordis morſus, & uertigo, & os
examareſcens, eum ſurſum medica-
mento purgandum eſſe ſignificant.

17 Dolores qui ſupra præcordia infeſtant, ſurſum medicamentoſa purgatione opus eſſe ſignificant: qui uerò infra, deorſum.

GALENI CENSVRA.

Dolores qui ſupra præcordia infeſtãt, purgatione indigentes ſurſum medicamento opus eſſe ſignificant: qui uerò infra, deorſum.

18 Qui in medicamentorum potionibus non ſitiunt dum purgãtur, hi non deſinunt priuſquam ſitiant.

19 Si non febricitãtibus tormen, & genuum grauitas, & lumborum dolor acciderint, eos medicamento deorſum purgandos eſſe ſignificant.

20 Excremẽta nigra ut ſanguis, ſponte exeuntia tum cum febri, tum citra febrem peſsima: & quanto colores ſunt peiores, tãto peius. At cum medicamento melius: & quanto ſunt plures colores, non malum.

GALENI CENSVRA.

Excrementa nigra, ut ſanguis niger, ſponte exeuntia tum cum febri, tum citra febrem peſsima: & cætera deinceps.

21 Morbis quibuslibet incipientibus, ſi

bus, si atra bilis aut sursum, aut deorsum exierit, mortale.

22 Quibus ex morbis acutis, longis' ue, aut ex uulneribus, aut alio modo extenuatis atra bilis, uel qualis est sanguis niger, deorsum exierit, hi postridie moriuntur.

23 Si difficultas intestinorũ ab atra bile sit incepta, mortale.

24 Sanguis sursum, qualiscunq; sit, malum: deorsum uerò, bonũ: & quæ nigra subducuntur.

GALENI CENSVRA.

Sanguis sursum, qualiscunq; sit, malũ: deorsum uerò per hæmorrhoidas, bonum, cum nigra subducuntur.

25 Si difficultate intestinorum laboranti ueluti carnes subducãtur, mortale.

26 Quibus in febribus alicunde sanguinis effluit copia in recreationibus, his uentres humectantur.

27 Quibus excrementa biliosa, ijs facta surditate cessant. Rursus, quibus surditas, ijs biliosis factis excremen

tis cessat.

28 Quibus in febribus sexto die rigores fiunt: his iudicatu sunt difficiles.

29 Quibus accessiones fiunt, quacunque hora dimittat febris, si postridie occuparit eadem hora, his iudicium difficile.

30 Delassatis in febribus in articulos, & circa maxillas potissimùm abscessus fiunt.

31 Quibus, dum à morbis conualescunt, aliquid laborabit: ijs abscessus hæc fiunt.

32 Set & si quid labore fatigatum sit ante morbum, morbus hæc firmatur.

33 Si febre laboranti, cum non sit in faucibus tumor, stangulatio derepētè superuenerit, mortale.

GALENI CENSVRA.

Si febre laboranti strangulatio derepentè superuenerit, citra tumorē fauces occupātem, mortale.

34 Si febre laboranti collum derepente

pen tè sit inuersum, & uix deglutire possit, cum tumor non sit, mortale.

GALENI CENSVRA.

Si febre laboranti collum derepentè sit inuersum, & uix deglutire possit, cum nec intra fauces, nec extra sit tumor, mortale.

Sudores febricitantibus, si cœperint, boni die tertio, & quinto, 35
& septimo, & nono, & undecimo, & decimoquarto, & decimo septimo, & uigesimo, & uigesimoseptimo, & trigesimoquarto. Hi nanque sudores morbos iudicant. Qui uerò non ita fiunt, laborem significant, & morbi longitudinem, & recidiuas.

Frigidi sudores, cum fiunt cum 36
acuta febri, mortem: cum mitiori autem, morbi longitudinem significant.

Et, qua parte corporis inest su- 37
dor, hæc morbum exponit.

Et, qua parte corporis inest cali- 38
dum, uel frigidum, huc morbus.

Et,

39 Et ubi in toto corpore mutationes, & si corpus refrigeretur, aut rursum calfiat, aut color alter ex altero fiat, morbi longitudo significatur.

40 Sudor copiosus cum ex somno fit, significat corpus uti largiori alimento. At si alimentum non sumenti hoc accidat, eum significat euacuatione indigere.

41 Sudor copiosus frigidus, uel calidus semper fluens: qui frigidus est, magis, qui calidus, minus morbum significat.

42 Sudor qui febricitanti superuenit non deficiente febre, malũ. morbus enim producitur, & largiorem humiditatem significat.

43 Febres quæ non intermittentes die tertio uehementiores fiunt, periculosæ. Quocunq; autem modo intermittant, significat eas non esse periculosas.

44 Quibus febres longæ, his tubercula in articulos, aut dolores, læsiones'ue inducuntur.

GALENI

GALENI CENSVRA.

Quibus febres longæ, his magna ex parte tubercula in articulis, aut dolores, læsiones'ue inducuntur.

Quibus tubercula in articulos, aut dolores, læsiones'ue ex febrib. longis inducuntur, hi cibis largioribus utuntur. 45

Si rigor incidat in febrem non intermittentem ei, qui iam sit imbecillis, mortale. Excreationes quæ in febribus non intermittentibus sunt liuidæ, & cruentæ, & fœtidæ, & biliosæ omnes malæ, Commode uerò exeuntes bonæ, & per deiectiones, & per urinas. At, si quid eorum, quæ non conferunt, excernatur per hæc loca, malum. 46

In febribus non intermittẽtibus, si externa frigida sint, interna contrà urantur, & siti laborent, mortale. 47

GALENI CENSVRA.

Si profunda urãtur cute refrigerata, mortale. Fit autem hoc in quibusdam febribus non intermittentibus.

IN COR. CELSVM.

At Cor. Celsus libro secundo, capite quinto, Neque is (inquit) seruari potest: & paulo pòst, Aut cui febre non quiescente exterior pars friget, interior sic calet, ut etiam sitim faciat: cum tamen Galenus animaduersione dignum esse dicat, num id etiam contingat in febre intermittenti. quod nec uidit unquam, nec animo concœpit.

48 In febre non intermittenti, si labrum, aut supercilium, aut oculus, aut nasus distortus fuerit, si non uideat, si non audiat, iam debilitato corpore, quidquid horum acciderit, mors instat.

49 Vbi in febre non intermittenti spirandi difficultas acciderit, & delirium, mortale.

50 In febribus abscessus, qui primis iudicationibus non sequũtur, morbi longitudinem significant.

51 Quibus in febribus, uel aliјs ægrotationib. ex proposito lachrymãtur oculi, his nihil importunum: Quibus autem præter uoluntatem, his importunum.

Quibus

Quibus dentes in febribus glu-tinosi humores ambiunt, his uehe-mentiores fiunt febres. 52

Quibus magna ex parte tusses sic-cæ modicè irritantes in febribus ar-dentibus: hi non fermè sitibundi sunt. 53

Febres, quæ in inguinum inflam mationibus accidunt, omnes malæ, præter diarias. 54

Febris, quæ conuulsione, uel æ-qua tensione laboranti superuenerit, morbum soluit. 55

Ardore laboranti, superueniente rigore, solutio. 56

Tertiana exquisita iudicat intra septem circuitus. Id quod longissi-mum est. 57

Quibus in febribus aures obsur-duerint, sanguis ex naribus flu-ens, aut aluus perturbata morbum soluit. 58

Febricitantem nisi diebus im-paribus dimiserit febris, redire solet. 59

GALENI

GALENI CENSVRA.

Febricitantem nisi diebus iudicatorijs dimiserit febris, redire solet.

IN COR. CELSVM.

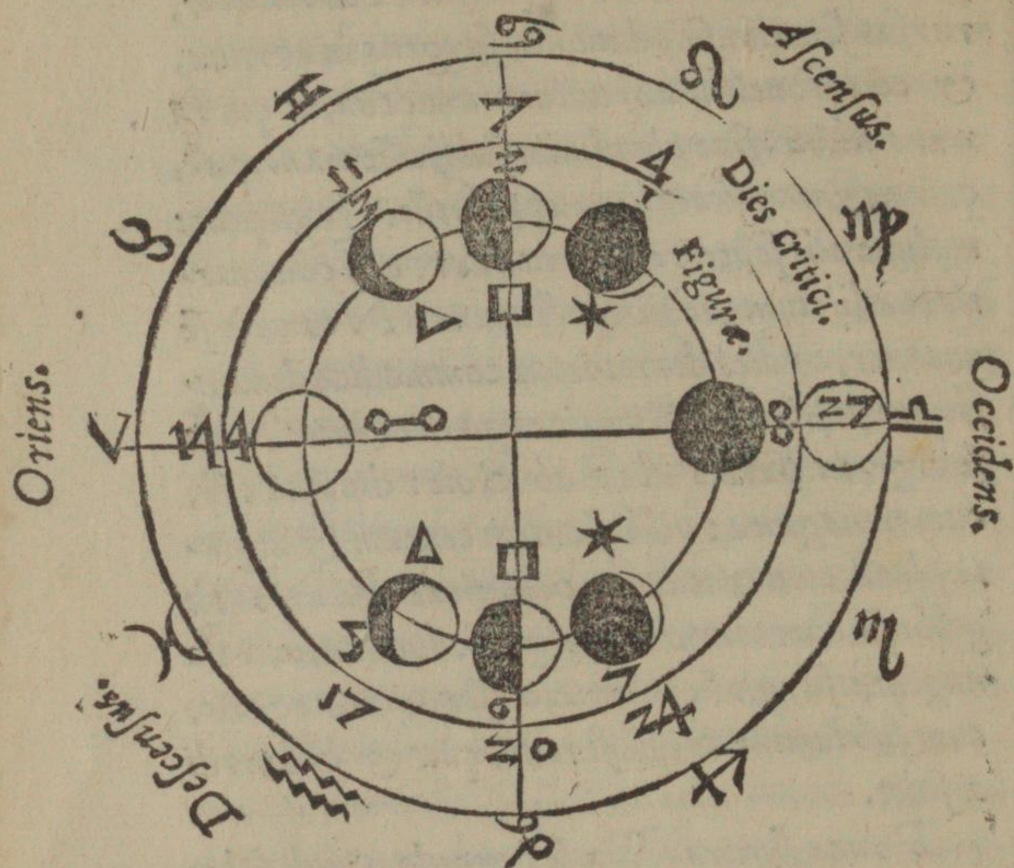
Est autem alia etiam de diebus ipsis dubitatio: quoniam antiqui potissimùm impares sequebantur, eosq; tanquam tunc de ægris iudicaretur, κρισίμους nominabant. Hi erant dies tertius, quintus, septimus, nonus, undecimus, quartusdecimus, nonus & uigesimus: ita ut summa potentia septimo, deinde quartodecimo, deinde uni & uigesimo daretur. Igitur sic ægros nutriebant, ut dierum imparium accessiones expectarent, deinde postea cibũ quasi leuioribus accessionibus instantibus darẽt: adeò ut Hippocrates, si alio die febris desijsset, recidiuã timere sit solitus. Id Asclepiades iure, ut uanũ, repudiauit: neq; in ullo die, quia par impar'ue esset, bis uel maius, uel minus periculum esse dixit. Interdum enim peiores dies pares fiunt, & oportunius post eorum accessionem cibus datur. Nonnunquam etiam in ipso morbo dierum ratio mutatur, fitq; grauior, qui remissior esse consueuerat: atque ipse quartusdecimus par est, in quo esse magnam uim antiqui fatebantur. Qui cum octauum primi naturam habere contenderent, ut ab eo secundus septenarius numerus inciperet,

ciperet, ipsi sibi repugnabāt, non octauum, neq; decimum, neq; duodecimum diem sumendum quasi potentiorem. Plus enim tribuebant nono, & undecimo. Quod cum fecissent, sine ulla probabili ratione ab undecimo non ad tertiūdecimum, set ad quartumdecimum transibant. Est etiam apud Hippocratem, ei quem septimus dies liberaturus sit, quartum esse grauißimum. Ita illo quoq; authore in die pari & grauior febris esse potest, & certa futuri nota. Atq; idem alio loco quartum quenq; diem, ut in utrunq; efficacissimum apprehendit: id est quartum, septimum, undecimum, quartumdecimum, decimumseptimum. In quo & ab impari ad paris numeri rationem transit, & ne hoc quidem propositū conseruauit, cum à septimo die undecimus non quartus, set quintus sit. Adeò apparet, quacunq; ratione ad numerum respeximus, nihil rationis sub illo quidem authore reperiri. Verûm in his quidem antiquos tunc celebres admodum Pythagorici numeri fefellerunt: cum heic quoq; medicus non numerare dies debeat, set ipsas acceßiones intueri, & ex his coniectare, quando dandus cibus sit. Verba sunt Cor. Celsi libro tertio, capite quarto: quæ si in publicum nunquam prodijssent, in alijs fortasse operam tumultuariam excusare potuisset. At heic quid est dicturus,

cum rem tum medicorũ honori, tum uerò ægrotantium saluti apprimè necessariam subuertere moliatur? Probi certè non simus, nisi pro uiribus ei reluctemur, & pro ueritate non aliter quàm pro aris ac focis depugnemus. Quod nobis hoc tempore faciendum non esset, si nec supinum, ac molle uulgus medicorum esset, potiusq́; nũmis congerẽdis atq; auaritiæ studeret, quàm Galeno penitus intelligendo. Nos enim hoc ipso loco eorum, quæ tribus libris ille copiosißimè doctißimeq́; persecutus est, quasi compendium facturi sumus: nec deessent ex eruditis, qui Celsi authoritate commouerentur. Prima igitur omnium quæ fiunt, principia sunt duo, ἄτακτον, siue inordinatũ, & quod ordine semper ornatuq́; procedit. Illud ex ista mundi materia proficiscitur, hoc è cœlestibus originem ducit. Cœlestium autẽ Sol ueluti rex est, qui & præsens diem, et absens noctẽ, & altus æstatem, & humilis hyemẽ, & mediocriter obliquus utrunq; solstitium facit. Luna uerò ut princeps quidem inter illum & nos medius, reliquos planetas uicinitate superat, & cuiusq; mensis dies disponit, ex Solis aspectu mutandi facultatem consecuta. Eius enim tanta portio illucescit, quantam Sol aspicit. Hinc decem illæ figuræ (ut tradunt quidã Mathematici) gena, ortus, surgens
in cor-

in cornua, ἡμίτομος, διχότομος, πανσέληνος, rursus semidiuisa, diuidua, surgens in cornua, & coitus: uel (ut alij uolunt) undecim, ut qui τῇ πανσελήνῳ, siue plenilunio subijciãt πλησιφαῆ, quam & πλησιοσέληνον appellitãt. Quanquam malunt alij septem esse duntaxat: alij coitum etiam adijciunt, atq; octo statuunt. Nos octo sequemur, ut dies decretorios commodius demonstrare poßimus. Surgit ergo in cornua, cum sexaginta partes abest ab Sole: diuidua est, cum nonaginta: gibbosa, cum centum & uiginti: plena, cum centum & octoginta. Rursus fit gibbosa, cum centum & uiginti: diuidua, cum nonaginta: surgit in cornua, cũ sexaginta: coiens, cum sub lumine Solis fertur, quæ & Silens dici solet.

Prima figura est in sexangulo mundi schemate, siue (ut alij loquuntur) in aspectu sextili die ferè quarto. Secunda in quadrangulo schemate, siue aspectu quadrato die septimo. Tertia in triangulo schemate, siue aspectu trino, die undecimo. Quarta in diametro, siue oppositione, die decimoquarto. Quinta in eodẽ schemate cum tertia, die decimoseptimo. Sexta in eodem schemate cum secunda, die uigesimo. Septima in eodem schemate cum prima, die uigesimoquarto. Octaua in coniunctione, die uigesimoseptimo.

Sunt igitur iudicatorij, quartus, septimus, undecimus, decimusquartus, decimusseptimus, uigesimus, uigesimusquartus, uigesimusseptimus. Nam si nec quidquam externũ (sunt autem externa, medicus, ægrotus, famuli, domus, uicinia, negotia, atq; item alia sexcenta) nec internũ, cuiusmodi sunt morbi, eorum causæ, & accessiones, naturam concitarit, acuti morbi his diebus iudicantur. Sequuntur enim motum Lunæ celerrimum, ut Solis tarditatem diuturni.

Sunt

Sunt & alij decretorij, nempe trigesimusprimus, trigesimusquartus, trigesimusseptimus, quadragesimus. Nec mirum, cum ex trigesimo primo secundi mensis quartũ, ex trigesimoquarto septimum, ex trigesimoseptimo undecimum, ex quadragesimo decimumquartum colligere possimus. Quanquã Hippocrates eos in quaterniones & hebdomadas distinguit, & ex ternis septimaniscircuitum facit absolutum: ut postea dicturi sumus. Verùm in menses diuidere placuit, ut ex natura cœlestium uis eorum omnino perspiceretur. Idem quoq; sexagesimũ, octogesimum, centesimum, & centesimumuigesimum adiecit. Set cum morborũ solutiones, quæ subitò uniuersimq; fiunt, excretionem quandam, uel abscessum euidentem requirant, hi prorsus languentes concoctione potius, & abscesibus morbos finiunt. Quòd si quando accidant eis per excretionem iudicia, magnam certè non obtinent uehementiam, ac proinde pluribus diebus iudicia complentur. Et quia his diebus morbos acutos iudicari diximus, sciendum est, eos à Galeno distingui in acutos, & peracutos. rursus illos, in exquisitè acutos, qui decimoquarto finiantur: & non exquisitè, qui etiam uigesimum attingant. & acutos κατὰ μετάπτω

σιμ, ex quibus cum ipsi intra uigesimum imperfectè iudicati sint, ac suam postea uehementiã remiserint, quod reliquum est, intra quadragesimum dissolui consueuerit, & acutos statim ab initio uelut prohibitos, tardeq; motos, et nullam interea subitam mutationẽ molitos, quorum alij accessionum remissiones in exactam integritatem finiant, alij febrem continuã habeant, utriq; autem ad quadragesimum producãtur. Hos inexactè peracutos, qui quarto iudicentur, et non exactè, qui ad septimum protrahantur. Morbi omnes alij, qui quadragesimum excedunt, eodem teste diuturni sunt. Hi porrhω aut diebus, aut mensibus, aut annis terminantur: diebus, qui sexagesimo, uel octogesimo, uel centesimo, uel centesimouigesimo soluuntur: mensibus duobus, qui sexagesimo: quatuor, qui centesimouigesimo finiuntur. Sunt qui sex iudicentur, id est anno medio acutorum more, qui medio mense, siue decimoquarto die terminari solent. Id significat Hippocrates, cum scribit, morbos æstate contractos, hyeme solui, & uice uersa. A' mensis enim principio ad plenilunium usq;, cum sit dimidium circuitus Lunæ, quod est temporis, id eandem habet rationem cum eo spacio, quod est ab hyeme ad æstatem: sicuti tempus quod à plenilu-

nio

nio est usque ad Lunæ occultationem, cum eo quod est ab æstate ad hyemem. Nonnulli autem morbi pueriles septimo mense finiuntur. Annis, qui ad annorum septimanam, uel duas, uel tres perueniunt. Hic est ordo, quem tum acuti, tum diuturni morbi sequuntur. Ex eo tamẽ excidunt acuti, ubi medicus non recta factitat. Nouimus enim quosdam tam importunos medicos, qui semper aliquid agunt, ne nihil agere uideantur: id quod ipsi quoq; dictitant. Tales aut clysterem inijciunt, aut sanguinem mittunt, aut cucurbitulas admouent, aut προπόματα, siue (ut cum Actuario loquar) serapia, aut medicamentũ ministrant, aut cient uomitum, aut fricant, aut καταπλάσματα imponunt, aut inungunt, aut præcordia ἐπιθέματι fouent, aut nutriũt. Nec desunt qui etiam dent frigidam, si petant ægroti: & lauent, si iubeant: & uinum niuemq; porrigant: mancipia utique, non medici. Hinc errata periculosissima committuntur. Turbat etiam ordinem ægroti mollities, atque indulgentia, aut etiam ferox natura, ac planè rebellis: sicut & ministrorum inscitia, uel negligentia, uel superbia. Set & ea quæ τὰ ἔξωθεν uocat Hippocrates, plurimum momenti habent: qualia sunt, incendium, uenti, tectum, aut paries corruẽs, pluuia, aqua in ægrotũ defluẽs,

tonitrua, fulgura, grando, fluuius inundans, ictus uiolenti, canum rixa, uicinia tumultuosa, mala nuncia, latrones, & alia nõ pauca. Praeterea iudicia praerumpunt in peracutis propter acceßiones, quae naturam stimulant, & ueluti prouocãt. Fiũt autem diebus imparibus, eoq; secunda in tertium, tertia in quintum, quarta in septimum, quinta in nonum delabitur. Sunt ergo tertius, quintus, & nonus dies iudicatorij ex altero principio, quod ἄτακτον suprà uocauimus: uel (ut apertiùs dicam) non ex Lunae circuitu, set ex acceßionum uehementia iudicandi uim consecuti. His adijci potest et decimustertius, in quem septima acceßio incidit. Sed tantùm abest ut plures admittam, ut iam ultimum hunc minùs efficacem esse existimem. Set & haec subest ratio, quòd exactè acutos, & peracutos utrosque dies huiusmodi iudicent. Tales nanq; morbi maximè sunt biliosi. Quò fit, ut uehementißimae sint acceßiones, & tertio quoque die inuadant non quaternarios expectantes, nec septenarios. Atqui ut peracutorum septimus, sic diligenter acutorum decimusquartus terminus est. Ad haec, si plures essent, decimusquintus, & decimusnonus decernerent iudicium decimoseptimo, & uigesimo praeripientes. Quod nec tradit Hippocrates, nec Galenus agnoscit.

agnoscit. Nam quod Arasius tractatu decimo, capite uigesimonono, decimum quintum decimi tertij similem esse dicat: & Gordonius in opere quod Medicinæ Liliũ nũcupauit, intercidentem (intercidentes enim hos dies uocãt) sicut & decimũ nonum, arbitretur, reprehendendum esse duco. Quanquam minùs errauit Arasius, qui decimumnonum ab hoc ordine summouit. Proinde rectè mihi fecisse uidetur Gulielmus Placentinus, qui sese intra nonum cõtinuit. Sed de his plura fortasse, quàm pro cõpendio.

Reliquũ est, ut qua ratione numerẽtur hi dies, ostẽdamus. Hippocrates præsagiorum segmento tertio in hunc modum scribit: Igitur accessiones ipsæ ex acutißimis morbis per quatuor in uiginti auctæ finiuntur. Set nihil horum potest dieb. integris uerè numerari. Nec enim annus, nec menses integris diebus natura numerari queunt. Vt igitur (inquit Galenus) annus ad trecentos sexaginta quinque dies particulam diei maiorem quarta adiectam habet, tum mensis ad triginta dies absoluendos unius dimidium desiderat: sic & septimana sexta maximè diei parte, ut septem integros habeat, indiget. Quamobrem tres septimanæ non unum & uiginti dies integros, set minùs ferè unius tota dimidia parte consequuntur. Quod ut faciliùs in-

telligi queat, rem paulo altius repetemus. Mutationes, quæ corporibus nostris accidunt, duæ traduntur: una propria, quæ ex circuitu Zωdiaci nascitur: altera communis, quæ ex menstruo tempore progignitur. Ex hoc si treis coitus dies sustuleris, quod reliquum erit tempus, manifestæ apparitionis, atque efficacis dicetur. Constat autem ex diebus uiginti sex, & unius dimidio. Signiferi uero circuitus intra uigintiseptem dies, & tertiam unius partem expletur. Hos porrhω dies si coniunxeris, deinde in duas partes æquales diuiseris: uiginti sex dies, & horas duas ac uiginti esse dimidium inuenies. Quod si in parteis quatuor æquales rursus distribueris: facies hebdomadas quatuor ex senis diebus, & denis septenis hωris, et hωræ dimidio. Tres igitur septimanæ ex uiginti diebus, & hωris quatuor, atq; unius hωræ dimidio constabunt. Vnde fit, ut prima septimana seiuncta sit ab secũda, secũda contrà cum tertia cohæreat. Nam, si prima cum secunda coniungeretur, λέγοις in decimum nonum: si rursus omnes inter se disiunctæ essent, in uigesimum primum incideret. Est autem hæc periodus absoluta. Siquidem quadragesimum, sexagesimum, octogesimũ, centesimum, & centesimũ uigesimum, uigesimo sæpius
aucto

aucto fieri uidemus. At nec septimus id præsta re potest, nec decimusquartus. Nam ille uigesimumprimum, uigesimum octauum, trigesimumquintum, quadragesimum secundum: hic similiter uigesimumoctauum, & quadragesimum secundum, si augeatur, constituet. Qui dies ut non sunt decretorij, ita nec septimus est perfectus circuitus, nec decimusquartus. Est igitur duplex periodus, perfecta & inchoata. Set & perfecta ex ternis inchoatis conflata est, ut inchoata ex binis quaternionibus. Atque ita, si perfectam diuidas, quaterniones senos inuenies: non aliter utique, quàm sunt sex periodi perfectæ.

Itaque quaterniones ibi inter se distinguuntur, ubi septimanas separari tradidimus. Alij omnes inter se copulantur. Hanc perpetuam coniunctionem etiam in ternionibus uidere est. Quin etiam in annis quiddam est consimile. Nam quemadmodùm tempus illud, quod ab initio mensis est ad plenilunium usque, si diuidas, atq; illud quoque, quod à plenilunio est usque ad Lunæ silentium, septimanas in acutis statues: ita, si interuallum illud, quod est ab hyeme ad æstatem usque, in duo partiaris, ac rursus illud, quod est ab æstate usque ad hyemem, clarißimorum siderum exortus, quorũ ratione

uer,

uer, æstas, autumnus, & hyems describuntur, fa cies in diuturnis. Nec aliter morbum uere cõtractum æstate solui, nec æstate natum autumno interire, nec autumno subortum hyeme occidere comperies: quàm eum, qui acciderit prima mensis septimana, secunda tolli, atque ita deinceps de reliquis septimanis. Set & anni tempora in binas parteis diuisa, mensis quaternionibus proportione respondent. Siquidem (ut tradunt Astronomi) non solùm singulorum anni temporum principium, & finis, siderum manifestorum ortu & occasu describuntur: set etiam dimidium alius sideris exortu notatur: ea certè ratione, qua quartus quisque dies singulas septimanas diuidit. Adde quòd ut non integris diebus septimanæ numerantur, sic anni tempora manifestis circumflui aeris mutationibus distinguantur. Quæ omnia si paulo difficiliora uideantur, rursus hinc auspicabimur. Tempora decretoria in dies, menses, & annos diuiduntur. Menses & anni ab Sole, dies ab Luna reguntur. Quare de mensibus, & annis, qui morbos diuturnos decernunt, nihil in præsentia dicturi sumus. Dies autem, quos acutorum iudicia sequuntur, ad hunc modum distribuimus. Alij sunt ternarij, alij quaternarij, alij septenarij.

narij. Ternarios intercidentes uocant. Quaternarij nunc minores decretorij, nunc septenariorum indices, siue (ut loquitur Hippocrates) ἐπίδηλοι appellitantur: ut Septenarij decretorij maiores, ac uelut principes. Ternarij autem sic numerantur: Primus, secundus, tertius. tertius, quartus, quintus. quintus, sextus, septimus. septimus, octauus, nonus. nonus, decimus, undecimus. undecimus, duodecimus, decimustertius. Ex hoc ordine, tertius, quintus, nonus, & decimustertius sunt decretorij, uel propter accessionum acrimoniam, uel propter errata.

Quaternariorum ac septenariorum ordo est huiusmodi: Primus, secundus, tertius, quartus. hæc finitur primus quaternio. Secundus est: quartus, quintus, sextus, septimus. Ex his duobus constat prima septimana. Tertius quaternio est: octauus, nonus, decimus, undecimus. Quartus est: undecimus, duodecimus, decimustertius, decimusquartus. Et est secūda septimana. Quintus quaternio est: Decimusquartus, decimusquintus, decimussextus, decimusseptimus. Sextus est: decimusseptimus, decimusoctauus, decimusnonus, uigesimus. Et est tertia septimana. Septimus quaternio est: uigesimusprimus, uigesimussecundus, uigesimuster-

gesimuster-

gesimustertius, uigesimus quartus. Octauus est: Vigesimusquartus, uigesimusquintus, uigesimus sextus, uigesimus septimus. Et est quarta septimana. Nonus quaternio est: Vigesimus octauus, uigesimusnonus, trigesimus, trigesimusprimus. Decimus est: Trigesimusprimus, trigesimussecundus, trigesimustertius, trigesimusquartus. Et est quinta septimana. Vndecimus quaternio est: Trigesimusquartus, trigesimus quintus, trigesimus sextus, trigesimus septimus. Duodecimus est: Trigesimus septimus, trigesimus octauus, trigesimus nonus, quadragesimus. Et est sexta septimana. Hinc iudicantur morbi ternis septimanis, hoc est sexagesimo, octogesimo, centesimo, & centesimo uigesimo. Set hactenus, quemadmodùm tempora morbos acutos decernentia, non integris numerentur diebus. Nam in numerandis mensibus, & annis, eadem ratio seruari solet. Alter est ordo, in quo ipsa dierum dignitas existit. Verùm, ut ea facilius perspiciatur, animaduertendum, eam iudicationem, quæ sit absoluta, fida, tuta, manifesta, cum bonis signis, & bona, maximè probari. Absolutam uocat Galenus, quæ in morbo nihil reliqui facit: fidam, quæ firma est, ac nunquam redit: tutam, quæ sine periculosis

sym-

ſymptωmatis accidit: manifeſtam, cui excretio aliqua, uel abſceſſus inſignis, ac conſpicuus adeſt: Cum bonis ſignis, quæ à contemplabili indicata eſt: bonam, quæ in ſanitatem deſinit. Hæc autem omnia ferè in ſeptimo conſpiciuntur. Quare non ineptè cũ rege optimo conferri poteſt: qui uel ſupplicij partem adimit ijs quos iudicat, uel eorum uictoriam adiuuat, atque illuſtrat. Eſt igitur primam dignitatem adeptus. Quem ſequuntur, decimusquartus, nonus, undecimus, uigeſimus, quintus, quartus, tertius, decimusſeptimus. Sextum uerò cum tyranno Galenus comparat, qui pernicie eius, quem iudicat, gaudet, uel ſalutem ægrè fert. Cuius naturam utcunque imitantur, octauus, decimus, duodecimus, decimus quintus, decimus ſextus, & decimusnonus. At medius eſt, decimustertius: ut qui nec ita reijciatur, ut hi: nec ſic iudicet, ut illi. Vigeſimum talis ordo excipit: Vigeſimusſeptimus, quadrageſimus, trigeſimusquartus, uigeſimus quartus, & trigeſimus primus. Trigeſimus autem ſeptimus ſic inter hos eſſe Galeno uidetur, & eos quos à uigeſimo ad quadrageſimum uſque non connumerauimus, in quibus nulla uis ineſt iudicatoria: ut potius non ſit decretorius. Ac magnæ quidem ſunt uſque

ad

ad decimumquartum perturbationes. Proximò loco succedunt, quæ ad uigesimum usq; contingunt. Quæ ab hoc ad quadragesimum procedunt, paulatim uehementiam, efficaciamq; remittunt: adeò ut qui post quadragesimum sunt, omnes prorsus langueant, concoctione potius, & abscessu, quàm iudicio morbos finientes. Quanquam interdum (ut suprà diximus) etiam per excretionem iudicant. Set de his sat superq;: quorum aliæ sunt (ut initiò dictum est à nobis) causæ, quàm numerus. Neq; enim is author est κρίσεων: set quòd Luna terrena immutãte, motuum circuitus ad hos principes numeros uenire contingat, in ipsis tanquã stata ἀλλοιώσεων, siue (ut philosophorũ uulgus loquitur) alterationũ tempora inueniri necesse est. Quòd autem motus ac numerus tempori adhæreant, testis est Aristoteles: quippe qui libro quarto περὶ φυσικῶν ἀρχῶν ipsum definiat, ἀριθμὸν κινήσεως κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. & post Aristotelem Galenus libro tertio de Diebus decretorijs. Quamobrem tantũ abest, ut Pythagoricos numeros sectatus sit Hippocrates, ut uel Galenus Hippocraticæ sectæ defensor acerrimus, subinde mirari se dicat, Pythagoram uirum alioqui tam sapientem, numeris tantum tribuisse. Quæ omnia si Celsus non ignorasset, nec Hippocra

tem

tem nugari, nec ſui diſsimilem eſſe, nec à numeris Pythagoricis deceptũ aſſeueraſſet: nec Aſclepiadem, quem paulo antè dixerat uicem exhibuiſſe tortoris, Hippocrati, quem poſtea omnis Medicinæ parentem eſſet appellaturus, temerè prætuliſſet. Quin exactè nouiſſet nutriendi tum opportunitatem, tum rationem: nec eum uti plæbeios terruiſſent indicationũ συμπτώματα: *ſet, quorſum morbus eſſet euaſurus, proſpiciens, uel interitum, uel ſalutem certò prædixiſſet. Nil enim uetat, quo minùs quæ Galenus Aſclepiadi libro tertio* περὶ κρίσεων, *ea nunc Celſo reſpondeam.*

Quibus in febribusarquati ſuperueniunt ante ſeptimum diem, malum. 60

Quibus in febribus die ſeptimo, 61
uel nono, uel undecimo, uel decimoquarto arquati ſuperueniunt, bonum: niſi dextra pręcordia dura ſint. ſin minùs, non bonum.

Quibus in febribus quotidie 62
rigores fiunt, his quotidie febres ſoluuntur.

In febribus circa uentriculum 63

fortis æſtus, & cordis morſus, malum.

64 In febribus acutis conuulſiones, & uehementes circa uiſcera dolores, malum.

65 In febribus pauores, qui ex ſomnis accidunt, aut conuulſiones, malum.

66 In febribus ſpiritus offendens, malum. Conuulſionem enim ſignificat.

67 Quibus urinæ craſſæ, grumoſæ, paucæ nõ abſq; febri: copia ex his ſuperueniens tenuis eos iuuat. Maximè uerò talia ueniunt ijs, quæ ab initio, uel breui ſedimentum habẽt.

GALENI CENSVRA.

Quibus urinæ craſſæ, paucæ non abſque febri: copia ex his ſuperueniens magis tenuis eos iuuat. Contingit enim aliquando, uel per initia morbi, uel non multò poſt urinas factas craſſius habere ſedimentum.

68 Quibus in febribus urinę perturbatæ, ut iumenti: his dolores capitis aut adſunt, aut aderunt.

69 Quibus ſeptimus iudicatur: his nube-

nubeculam habet urina die quarto rubram, & alia iuxta rationem.

Quibus urinæ pellucidæ, albæ malæ: set præcipuè, si in phreniticis appareant. 7

Quibus præcordia suspensa, murmurantia, ubi lumborum dolor superuenerit, his uentres humectantur: nisi flatus deorsum erumpant, aut urinæ copia superueniat. Hæc autem in febribus. 71

Quibus speratur in articulos abscessum iri: eos liberat ab abscessu urina copiosa, quæ ualde crassa, & alba fit, qualis in laboriosis febribus die quarto nonnullis incipit fieri. Quòd si etiam ex naribus sanguis effluxerit, etiam admodùm celeriter soluitur. 72

Si sanguinem, uel pus meiat, renũ, aut uesicæ hulcerationem significat. 73

Quibus in urina, quæ sit crassa, caruncule minutæ, aut ueluti capilli simul exeunt: his ab renibus excernuntur. 74

GALENI CENSVRA.

Quibus in urina, quæ tenuis non ſit, ueluti carunculæ minutæ, aut quaſi capilli ſimul exeunt: his renes malè affecti ſunt. in urina uerò, quæ ſit tenuis, totum uenoſum genus.

75 Quibus in urina, quæ ſit craſſa, furfurea commeiuntur: his ueſica ſcabie laborat.

GALENI CENSVRA.

Quibus in urina furfurea commeiuntur: his, ſi ſit ea tenuis, uenæ: ſi craſſa, ueſica ſcabie laborat.

76 Qui ſanguinem ſponte meiunt: his ab renibus uenulæ rupturam ſignificat.

77 Quibus in urina arenoſa ſubſident, his ueſica laborat calculo.

GALENI CENSVRA.

Quibus in urina arenoſa ſubſident: his uel renes, uel ueſica laborat calculo.

78 Si ſanguinem meiat, ac grumos, & urinæ ſtillicidio laboret, & dolor in imum uentrem incidat, & in peritonæum: ea quæ ſunt circa ueſicam laborant.

Si

Si ſanguinem & pus meiat, & 79
ſquamas, & odor ſit grauis: ueſicæ
hulcerationem ſignificat.

Quibus in urinaria fiſtula tu- 80
bercula naſcuntur: his ſuppuratio-
ne facta, & eruptione, ſolutio.

Mictio quæ noctu copioſa fit, par 81
uam deiectionem ſignificat.

SEGMENTVM QVINTVM.

Conuulſio ex ueratro, mortale. 1
Conuulſio, quæ uulneri ſu- 2
peruenit, mortale.

Vbi ſanguis copioſus effluit, con- 3
uulſio, aut ſingultus ſuperueniens,
malum.

Conuulſio, aut ſingultus, qui 4
ſuperfluæ purgationi ſuperuenit,
malum.

Si quis ebrius derepentè obmu- 5
tuerit, conuulſus moritur: niſi fe-
bris eum corripuerit, aut, ubi ad
horam uenerit, qua crapulæ ſoluun-
tur, locutus fuerit.

Qui ab æqua tenſione corripi- 6

untur, hi pereunt intra dies quatuor. At, si hos effugerint, sani fiunt.

7 Morbi comitiales, quibus ante pubertatem fiunt, his transmutationem habent: Quibus autem quinto & uigesimo anno fiunt, his ferè commoriuntur.

GALENI CENSVRA.

Morbi comitiales, qui ante pubertatem fiunt, eius ætatis tempore finiuntur: Qui uerò ultra pubertatem procedunt, ferè commoriuntur.

8 Qui morbo costali laborant, nec repurgantur intra quatuordecim dies, his in suppurationem fit transmutatio.

9 Tabes fit præsertim ætatibus, quæ sunt à decimo octauo ad quintum usque, & trigesimum annum.

IN COR. CELSVM.

Si non κατὰ λόγον τῶν ἡλικιῶν adolescentes, ac iuuenes tabescunt: quo igitur modo segmento tertio, ubi de ætatibus agit, iuuenibus

nibus, hæc autem non ſolum ijs, ſet etiam adoleſcẽtibus tabem accidere ſcribit Hippocrates? Galenus libro quarto de Locis affectis, ait interdùm fieri ſputum ſanguinis ὑπ' αἰτίων προηγουμένων, ſiue (ut uertimus) à cauſis antecedentibus, id eſt, à caſu, ſaltu, clamore, ictu. & in Commentario in hunc Aphoriſmum, tabem excipere ſputum ſanguinis. Cumq; ſat conſtet, adoleſcentes, atque adeò iuuenes percuti, clamare, ſaltare, cadere crebriùs, duriusq; cæteris omnibus: nil mirum, ſi tabes ijs præſertim accidit. Quare neſcio quid Celſum mouerit, ut uel ante pubertatem morbum hunc ferè oriri ſcriberet. Opus eſt (inquit libro tertio, capite uigeſimo ſecundo) ſi uires patiuntur longa nauigatiõe, cœli mutatione, ſic, ut dẽſius quàm, id eſt, ex quo diſcedit æger, petatur. Ideoq; aptiſsimè Alexandriam ex Italia itur: fereq; id poſſe inter principia corpus pati debet, cum hic morbus ætate firmiſsima maximè oriatur, id eſt, ab anno duodecimo ad annum quintum & trigeſimum.

Qui anginam effugiunt, his in 10
pulmonem uertitur, & intra ſeptem dies moriuntur. At, ſi hos effugerint, ſuppurant.

11 Qui tabe laborant, si sputum, quod extussiunt, his grauiter oleat in carbones effusum, & capilli deflu ant, exitiosum.

12 Quibus tabe laborantibus capil li defluunt: hi uentris profluuio su- perueniente, moriuntur.

13 Qui sanguinem spumosum ex- puunt: his è pulmone talis eductio fit.

14 Tabe laboranti alui profluuium superueniens, exitiosum.

15 Qui ex morbo costali suppurant, si repurgentur intra quadraginta dies ab eo, quo fit ruptio, hi quie- scunt: sin minùs, in tabem transeunt.

16 Calida, ea sæpius utentibus hæc nocumenta infert, carnium effœmi- nationem, neruorum incōtinentiā, mentis torporem, sanguinis proflu- uia, animi deliquia. Hæc, quibus mors.

17 Frigida contra conuulsiones, æ- quas tensiones, denigrationes, & ri- gores febriculosos.

GALENI CENSVRA.

Frigida contra rigores facientes, & conuulsiones, & æquas tensiones, & denigrationes, & febres.

Frigida inimica ossibus, dẽtibus, 18
neruis, cerebro, spinali medullæ: calida contrà, amica.

Quæ refrigerata sunt, ea necesse 19
est excalfacere: præter ea quibus sanguis effluit, aut futurũ est ut effluat.

Hulceribus frigida mordax, cu- 20
tem ambientem durat, dolorem insuperabilem facit, denigrat, rigores febriculosos facit, conuulsiones, & æquas tensiones.

Est autem ubi in æqua tensione, 21
citra hulcerationem, iuueni quadrato, media æstate frigidæ larga perfusio caloris reuocationem facit: calor autem hæc liberat.

Calida suppuratoria non in om- 22
ni hulcere maximum signum ad securitatem, cutẽ mollit, extenuat, dolores sedat, rigores, conuulsiones, æquas tensiones mitigat, ex ijs quæ

in capite ſunt, eius grauitatem ſoluit, plurimùm confert oſsium fractu ris, ſet præſertim nudatis. Ex his autem, maximè ijs quæ hulcera in capite habent, & quæ frigiditate moriuntur, aut hulcerantur, & herpetibus, qui comeduntur, ſedi, pudendis, utero, ueſicæ, his calida amica, & iudicans: frigida contrà, inimica, & perimens.

23 In his frigida utendum, unde futurum eſt ut ſanguis effluat, non in ipſa, ſed circum ipſa, ex quibus ſanguis influit, & quæcunque inflammationes, aut inflammamenta ad rubrum, & ſubcruentum ſanguine recenti tendunt in hæc. Quippe uetuſta denigrat, & in ignem ſacrum, non hulceratum: nam hulceratum lædit.

24 Frigida, ut nix & glacies, pectori inimica, tuſſes mouentia, ſanguinis profluuia & deſtillationes facientia.

25 Tumores qui ſunt in articulis, & dolo-

dolores ſine hulcere, & podagricos, & conuulſiones, horum plurima frigida, quæ copioſe perfunditur, & leuat, & extenuat, & dolorem ſoluit. Torpor autem mediocris dolorem ſoluit.

Aqua quæ citò calefit, & citò frigefit, leuiſsima. 26

Qui bibere noctu appetunt ualde ſitientes, his, ſi indormierint, bonum. 27

Muliebria ducit aromatum ſuffitus. Set & ſæpe ad alia eſſet accommodus, niſi capitis grauitates inferret. 28

Mulierem uterum ferentem acutorum morborum aliquo eſſe correptam, mortale. 29

Mulier uterum ferẽs, cui ſanguis ſit miſſus, abortit: & magis, ſi fœtus ſit auctior. 30

Mulieri ſanguinem uomẽti, ubi menſes eruperint, ſolutio. 31

Mulieri menſibus deficientibus, ſi ſanguis è naribus fluxerit, bonum. 32

Mulie-

33 Mulieri uterum ferenti ſi aluus copioſe fluat, periculum eſt ne abortiat.

34 Si mulieri uterum ferenti tenſio ſuperuenerit, eam facit abortire.

35 Mulieri quę uterinis laborat, aut difficulter parit, ſi ſternutatio ſuperuenerit, bonum.

36 Mulieri menſes decolores, nec eodem tempore ſemper redeuntes, eam purgatione indigere ſignificāt.

37 Mulieri uterum ferenti ſi derepētè mammæ graciles factæ fuerint, hæc abortit.

38 Mulieri uterum ferenti ſi altera mamma gracilis facta fuerit, conceptis geminis, hæc alterum abortit. & ſi dextra gracilis facta fuerit, marē: ſi ſiniſtra, fœminam.

39 Si mulier quæ non fert uterum, nec peperit, lac habeat, hanc menſes defecerunt.

40 Mulieribus, quibus in mammas ſanguis contrahitur, furorem ſignificat.

Si

Si mulieri quę concepit, ſacer ig- 41
nis in utero acciderit, exitioſum.

Quæ præter naturam tenues ute 42
rum ferunt, abortiunt prius, quàm
craſſæ euaſerint.

Quæ mediocri ſunt corpore, & 43
bimeſtres, ac trimeſtres, abortiunt
ſine occaſione manifeſta, his aceta-
bula mucore ſunt plena, nec fœtum
poſſunt præ pondere continere, ſet
abrumpitur.

Quæ præter naturam craſſæ non 44
concipiunt, his omentum os uteri
deprimit: & prius quàm extenuatæ
fuerint, non concipiunt.

Si uterus in coxa extuberans ſup 45
purauerit, neceſſe eſt medicamētum
liquidum concerpto linteolo exce-
ptum intromitti.

Ad ſecundarū expulſiones ſter- 46
nutatorium adhibēs, obthura & na-
res & os.

Mulieri ſi menſes uelis inhibere, 47
cucurbitulā quammaximā ad mam-
mas adijce.

GALENI

GALENI CENSVRA.

Mulieri si menses uelis inhibere, cucurbitulam quammaximam sub mammis adijce.

48 Quæ uterum ferunt, earum uteri os conclusum est.

49 Quibus os uteri durũ est, his necesse est os uteri concludi.

50 Si mulieri uterum ferenti lac copiosum è mammis fluat, imbecillem fœtum significat. At si mammæ firmæ sint, saniorem fœtum significat.

51 Quibus futurum est ut corrumpant fœtus, his mãmæ tenues fiunt. Contrà, si duræ fuerint, dolor erit uel in mammis, uel in coxis, uel in genibus, uel in oculis, & non corrumpent.

52 Quæ uterum ferentes febribus corripiuntur, & citra manifestam occasionem ualde extenuantur, hæ pariunt difficulter ac periculose, aut abortientes periclitantur.

53 Si profluuio muliebri conuulsio, uel

uel animi deliquium ſuperuenerit, malum.

Cum menſes copioſiores fiunt, 54
morbi accidunt: cum non fiunt, ab utero fiunt morbi.

Ano inflammato, & utero inflam 55
mato, urinæ ſtillicidium ſuperuenit, & renibus purulentis urinæ ſtillicidium ſuperuenit. Iecinori uerò inflammato, ſingultus ſuperuenit.

Si mulieri uterum ferenti purga- 56
tiones eant, fieri non poteſt ut fœtus ſit ſanus.

Si uelis noſſe an mulier concepe 57
rit, cum futurum eſt ut dormiat, da ei non incœnatæ aquam mulſam bibere: & ſi torminibus circa uentrem laboret, concepit: ſin minus, non concepit.

Si mulieri purgationes non eant, 58
nec horrore, nec febri ſuperueniente, ei contrà accidant faſtidia, hanc exiſtima concepiſſe.

Si mulier non concipiat, uelis au 59
tem

tem scire an sit conceptura: ubi uesti mentis eam circuntexeris, suffi deorsum: & si tibi uideatur odor ire per corpus ad nares atque os, cognosce quòd ipsa non sua culpa sit sterilis.

60 Quæ frigidos & dẽsos uteros habent, non concipiunt: & quæ humidos habent uteros, non concipiunt. in ijs enim extinguitur genitura. Et quæ sicciores ac perustos: nam propter alimenti inopiam corrumpitur semen. Et quæ ex utrisque mediocre temperamentum habent, hę sunt fœcundæ.

61 Mulier grauida si marem conceperit, bene colorata est: si fœminam, decolor.

62 Ex fœtibus mares in dextris, fœminæ uerò in sinistris magis.

63 Lac dare ijs quibus caput dolet, malum. Malum autem & febricitantibus, & quibus præcordia suspensa murmurant, & sitibundis. Set & malũ, quibus biliosæ sunt deiectiones in febribus acutis, & quibus facta est copiosi

copiosi sanguinis excretio. Contrà tabidis congruit, non multum febricitantibus. Set & da in febribus longis, debilibus, nullo antè dictorum signorum præsente, set præter rationem liquefactis.

GALENI CENSVRA.

Lac dare ijs quibus caput dolet, malũ. Malum autem & febricitãtibus, & quibus præcordia suspensa murmurant, & sitibundis. Set & malum ijs qui aut uomunt, aut deijciunt biliosa, & quibus facta est copiosi sanguinis excretio. Contrà tabidis congruit, non multum febricitantibus. Set & da in febribus longis, debilibus, set præter rationem liquefactis.

Quibus tumores in hulceribus apparent, ij non maiori ex parte conuelluntur, nec insaniunt. Contrà, his derepentè deletis, alijs ponè conuulsiones, æquæ tensiones: alijs antè furores, lateris dolores acuti, uel suppuratio, uel difficultas intestinorũ, si rubri sint tumores. 64

GALENI CENSVRA.

Quibus tumores in hulceribus apparent, ij non maiori ex parte cõuelluntur, nec insaniunt.

i Contrà,

Contrà, his derepentè deletis, alijs plerunque à tergo cōuulsiones, æquæ tensiones, alijs à fronte furores, lateris dolores acuti, uel suppuratio, uel difficultas intestinorum sanguinea, nec exhulcerans, si rubri sint tumores.

65 Si, cum uulnera praua sunt, ac fortia, tumor nō appareat, ingēs malū.

GALENI CENSVRA.

Si, cum uulnera praua sunt, ac fortia, tumor non appareat, malum ingens.

66 Molles, boni: crudi contrà, mali.

67 Posteriori parti capitis dolēti, ea quæ in fronte recta est, uena incisa prodest.

68 Rigores mulieribus incipiuntur ex lumbis potius, & per dorsum ad caput. Viris autem magis à parte posteriori corporis, quàm anteriori, ut à cubitis & femoribus. Set & cutis rara. Hoc autem declarat pilus.

69 Qui quartanis corripiuntur, hi non admodum conuulsione corripiuntur. Quòd si prius corripiantur, deinde quartana superuenerit, liberantur.

Quibus

Quibus cutis circuntenditur ſic- 70
ca & dura, hi ſine ſudore moriuntur: quibus autem mollis ac rara, hi cum ſudore moriuntur.

Qui regio morbo laborāt, hi non 71
admodum flatulenti ſunt.

SEGMENTVM SEXTVM.

IN lōgis inteſtinorum leuitatibus 1.
ſi ructus acidus ſuperuenerit, qui prius nō acciderat, ſignum bonum.

Quibus nares humidiores natu- 2
ra, & genitura humidior, hi magis ſunt opportuni morbis: quibus autem contraria, hi minus.

In longis inteſtinorum difficulta 3
tibus inediæ, malum: & cum febre, peius.

Hulcera per circuitum glabra, ma 4
ligna.

Ex doloribus, & in lateribus, & 5
in pectoribus, & in alijs partibus, an magnopere differant, perdiſcendum.

Renum, & qui ſunt circa ueſicam 6

dolores, senioribus laboriose sanantur.

7 Dolores & tumores qui in uentre fiunt, suspensi leuiores, non suspensi fortiores.

8 Aqua intercute laborātibus, hulcera quæ fiunt in corpore, non facilè sanantur.

9 Latæ pustulæ non admodū pruriginosæ.

10 Cui caput dolet, & in ambitu dolet, ei pus, uel aqua, uel sanguis fluēs per nares, aut per os, aut per aures, soluit morbum.

GALENI CENSVRA.

Cui caput dolet, & in ambitu dolet, ei pus conueniens, uel aqua, uel sanguis fluens per nares, aut per os, aut per aures, soluit morbum.

11 Atra bile laborantibus, & renum dolore laborātibus, si superuenerint hæmorrhoides, bonum.

12 Cui longæ sanatæ sunt hæmorrhoides, nisi una fuerit ei sanata, periculum est, ne aqua intercus, aut tabes superueniat.

Singul-

Singultu laboranti, sternutatio- 13
nes superuenie͂tes singultũ soluunt.

Aqua intercute laboranti, per uē 14
nas aqua in uentrem fluēte solutio.

Alui longo profluuio laboranti, 15
uomitus sponte superueniens soluit
profluuium.

Morbo costali, uel pulmonis in- 16
flammatione laboranti alui proflu-
uium superueniens, malum.

Lippientem alui profluuio corre 17
ptum esse, bonum.

Cui uesica est intercisa, uel cere- 18
brum, uel cor, uel septum transuer-
sum, uel intestinorum tenuium ali-
quod, uel uentriculus, uel iecur, huic
exitiosum.

Vbi intercisum fuerit os, aut car- 19
tilago, aut neruus, aut genæ particu-
la tenuis, aut præputium, nec auge-
tur, nec coalescit.

Si in cauitatē sanguis præter na- 20
turam fuerit effusus, eum necesse est
suppurare.

GALENI CENSVRA.

Si in cauitatem sanguis præter naturã fuerit effusus, eum necesse est corrumpi.

IN COR. CELSVM.

Sanguis qui in alienam cauitatem excidit, nõ semper suppurat, set interim liuescit, interim in grumos uertitur: quorum cum nihil fiat citra sanguinis corruptionem (si in uniuersum loqui uelimus) eum corrumpi dicemus. Id autem Celsus non animaduertit, qui libro secundo, capite sexto, Si in uentrem (inquit) sanguis confluxit, ibi in pus uertitur. Vnde ἐς τὴν κοιλίην eum legisse coniicimus. At Galenus admonet, non deesse qui sine articulo ἐς κοιλίην scribant: ut nulla non cauitas significetur. quibus ait etiã hoc subscribere, quod sequitur, præter naturam.

21 Insanientibus si uarices, uel hæmorrhoides superuenerint, insaniæ solutio.

22 Rupturas quæ ex dorso in cubitos descendunt, uenæ incisio soluit.

GALENI CENSVRA.

Dolores qui ex dorso in cubitos descendunt, uenæ incisio soluit.

23 Si timor & tristitia diu perseuerent,

rent, tale eſt ex atra bile.

Ignem ſacrum, qui foris effundi- 24
tur, intrò uerti, non bonũ: intus con-
trà foràs, bonum.

Quibus in ardoribus tremores 25
fiunt, his delirio ſoluuntur.

GALENI CENSVRA.

Quibus in ardoribus tremores fiunt, his delirio tolluntur.

Qui purulenti, uel aqua intercu- 26
te laborantes uruntur, aut inciduntur, effluente pure, uel aqua uniuerſa, omnino pereunt.

Eunuchi non podagra laborant, 27
nec calui fiunt.

Mulier podagra non laborat, ni- 28
ſi menſes eam defecerint.

Puer podagra non laborat ante 29
coitum.

Dolores oculorũ, uini potio, aut 30
balneum, aut fomentum, aut uenæ inciſio, aut medicamentoſa purgatio ſoluit.

Balbi longo uentris profluuio 31
maximè corripiuntur.

32 Qui sæpe acidum eructãt, ij non admodum morbo costali laborant.

33 Qui calui sunt, his magni uarices non fiunt. Quibus autem, cum calui sint, uarices superuenerint, hi rursus fiunt hirsuti.

GALENI CENSVRA.

Qui capillorum defluuio laborant, his magni uarices non fiunt. Qui autem capillorum defluuio laborarunt, si uarices superuenerint, his capilli rursus enascuntur.

34 Si aqua intercute laborantibus tussis superuenerit, malum.

35 Angina laboranti in collo tumorem fieri, bonum: morbus enim foras uertitur.

36 Quibus cancri occulti fiunt, hos non curare melius. Cum enim curantur, celeriter pereũt: cum autem non curantur, diutius uiuunt.

37 Conuulsio fit uel ex repletione, uel ex inanitione. Sic & singultus.

38 Quibus circa precordia fit dolor absque inflammatione, his febris superueniens soluit dolorem.

Quibus

Quibus aliquid purulentum in 39
corpore non resignatur: his propter
crassitudinem puris, aut loci non re-
signatur.

Arquato laborantibus iecur du- 40
rum fieri, malum.

Lienosis si difficultas intestino- 41
rum superuenerit, bonum.

Qui difficultate intestinorum cor- 42
ripiuntur lienosi: his, ubi superuene
rit longa difficultas intestinorum,
aqua intercus superuenit, aut leui-
tas intestinorum, & pereunt.

Quibus ex urinæ stillicidio uol- 43
uulus superuenit: hi pereunt intra se
ptem dies, nisi superueniente febrè
satis fluat urina.

IN COR. CELSVM.

Nam & præcordiorum dolores (inquit Celsus libro secundo, capite septimo, de febri loquens) si sine inflammatione sunt, finit, & in iecinoris dolore succurrit: & neruorum distentionem, rigoremq́ue, si postea cœpit, ex toto tollit, & ex difficultate urinæ morbum tenuioris intestini ortum (si urinam per calorem mouet) leuat. Hinc liquidò constat, eum non tam

quæ legebat, excußisse, quàm frustillatim excerpta in Commentarios coniecisse. Nam, cum hæc esset, quod posset reprehendere: ista men, quasi ita res haberet, ut scriptum erat ab Hippocrate, transtulit, nihil immutans, nisi fortasse per incuriam τραγγονέην in δυσουρέην. At Galenus, Melius igitur (inquit) si fateamur nos ignorare, quæ in hoc Aphorismo dixerit Hippocrates. Neque enim ratio eorum ueritatem demonstrat, neque experimentum docet. Tertium autem nihil habemus ad fidem, an unquam talis ægrotus sit uisus, aut ab Hippocrate, aut ab aliquo alio. Non enim, an sit legitimus hic Aphorismus, habeo dicere.

44 In hulceribus, quæ annua fiunt, aut diutius perseuerãt: necesse est os abscedere, & cicatrices cauas fieri.

45 Qui gibbosi ex anhelatione, uel tussi fiũt: hi ante pubertatẽ pereunt.

46 Quibus uenæ incisio, uel medicamentosa purgatio confert: his uere conuenit uenam incidere, aut medicamentosam purgationẽ exhibere.

47 Quicunque morbi podagrici fiunt, hi intra quadraginta dies extincti residunt.

Qui-

Quibus cerebrum fuerit interci- 48
ſum: his neceſſe eſt febrem, ac bilis
uomitum ſuperuenire.

Quibus ſanis dolores derepentè 49
fiunt in capite, & ſtatim muti fiunt,
& ſtertunt: hi intra ſeptem dies pe-
reunt, niſi febris ſuperuenerit.

Oportet autem cōſiderare, etiam 50
oculorum in ſomnis ſubindicatio-
nes. Nam ſi quid albi non coëunti-
bus palpebris ſubindicetur, nec id
ſit ex alui profluuio, uel ex medica
menti potione, malum ſignum, ac
uehementer exitioſum.

Deliria quæ fiũt cum riſu, ſecurio- 51
ra: quę autē cũ ſtudio, periculoſiora.

GALENI CENSVRA.

*Deliria, quæ fiunt cum riſu, minùs pe-
riculoſa. Quæ autem cum ſtudio, periculoſiora.*

In affectibus acutis, qui ſunt cum 52
febri, luctuoſa ſuſpiria, malum.

Morbi podagrici uere, & autum 53
no, magna ex parte mouentur.

In morbis melancholicis decubi 54
tus in hos periculoſi, aut ſtuporem
corpo-

corporis, aut conuulſionem, aut furorem, aut cæcitatem ſignificant.

55 Stupidi autem maximè fiunt ætate, quæ eſt ab anno quadrageſimo ad ſexageſimum uſque.

GALENI CENSVRA.

In morbis melancholicis decubitus in hos periculoſi, aut ſtuporem corporis ab anno quadrageſimo ad ſexageſimum uſque, aut conuulſionem, aut furorem, aut cæcitatem ſignificant.

56 Si omentum exciderit, neceſſe eſt putreſcere.

57 Quibus coxendicis dolore laborantibus excidit coxa, & rurſus incidit: his mucores ſuperueniunt.

58 Quibus longo coxendicis dolore laborantibus excidit coxa: his tabeſcit crus, ac claudicant, niſi uſti fuerint.

GALENI CENSVRA.

Quibus coxendicis dolore laborantibus excidit coxa, & rurſus incidit: his mucores ſuperueniunt, ac niſi uſti fuerint, crus tabeſcit, & claudicant.

SEGMEN.

SEGMENTVM SEPTIMVM.

IN morbis acutis frigiditas extre- 1
mitatum, malum.

Super os ægrotans caro liuida, 2
malum.

A' uomitu ſingultus, & oculi ru- 3
bri, malum.

A' ſudore horror, non bonum. 4

In furore difficultas inteſtino- 5
rum, uel aqua intercus, uel mentis
emotio, bonum.

GALENI CENSVRA.

In furore difficultas inteſtinorum, uel aqua intercus, uel continuus ac uehemens furor, bonum.

In morbo diuturno inedia, & ſyn 6
ceræ deiectiones, malum.

Ex largo potu rigor, & deſipien- 7
tia, malum.

A' tuberculi in interiora ruptiõe 8
exolutio, uomitus, & animæ deliqui
um fit.

A' ſanguinis profluuio delirium, 9
aut conuulſio, malum.

In uoluulo uomitus, aut ſingul- 10

tus, aut conuulſio, aut deſipientia, malum.

11 In morbo coſtali pulmonis inflammatio, malum.

12 In pulmonis inflãmatione phrenitis, malum.

13 In ualidis æſtibus conuulſio, uel æqua tenſio, malum.

14 In uulnere capitis perculſio, uel deſipientia, malum.

15 In ſanguinis excreatione, puris ex creatio, malum.

16 In puris excreatione tabes, & fluxio: cum autem ſputum inhibetur, moriuntur.

17 In iecinoris inflammatione ſingultus, malum.

18 In peruigilio conuulſio, uel deſipientia, malum.

GALENI CENSVRA.

In peruigilio conuulſio.

19 In oſſis nudatione ignis ſacer.

20 In igni ſacro putredo, uel ſuppuratio.

21 In ualido pulſu in hulceribus proflu-

profluuium ſanguinis.

In dolore uentris diuturno ſup- 22
puratio.

In ſyncera deiectione difficultas 23
inteſtinorum.

In oſsis interciſione delirium, ſi 24
uacuum apprehenderit.

Ex medicamenti potione con- 25
uulſio, exitioſum.

In forti dolore uentris extremita 26
tum frigiditas, malum.

Si alba pituita laboranti, alui pro- 27
fluuium ualidum ſuperuenerit, ſol-
uit morbum.

† Quibus ſpumoſa ſunt excremen 28
ta in alui profluuijs, his ex capite pi-
tuita defluit.

† Excrementa ſpumoſa fiunt (ut in Commentario teſtatur Galenus in hunc Aphoriſmum) ex flatuoſo humore uel è capite in uentriculum defluenti, uel è uaſis, quæ ad eum perueniunt. Fiunt etiam in ipſo uentriculo, ſi pituitæ flatus immiſceatur, uehemẽterq; eã moueat, atq; inæqualiter, & in plurimas particulas dirumpat Hæc igitur diſtincta oportuit.

Qui-

29 Quibus febricitantibus, in urinis ſedimenta farinam craſſiuſculam referunt, his longam ægrotationem ſignificant.

30 Quibus autem bilioſa ſedimenta, tenuia contrà ſuperiori tempore: his acutam ægrotationem ſignificant.

31 Quibus urinæ fiunt inæquales: his in corpore fortis eſt perturbatio.

32 Quibus in urinis bullæ superſtant: his uenales morbos, & longam ægrotationem fore ſignificant.

33 Quibus autem pinguedo tota ſemel coacta ſuperſtat: his morbos renales, & acutos ſignificat.

34 Quibus autem renali morbo laborantibus accidunt antè dicta ſigna, & dolores acuti circa ſpinales muſculos fiunt, ſi circa exteriora loca fiant: his abſceſſum iri foras expecta. At ſi dolores magis circa interiora loca fiant, etiam magis intrò abſceſſum iri expecta.

Qui

Qui ſanguinem uomunt, ſi ſine 35
febri, his ſalubre: ſi cum febri, malum. Cæterùm cura aſtringentibus, ac refrigerantibus.

Deſtillationes in uentrem ſupernum ſuppurant intra dies uiginti. 36

Si lingua derepentè facta fuerit incontinens, aut aliqua pars corporis attonita: tale eſt ex atra bile. 37

GALENI CENSVRA.

Si lingua derepentè facta fuerit incontinens, aut aliqua pars corporis attonita: tale eſt ex pituita ſimul, & atra bile.

Si ſenioribus, qui ſupra modum 38
purgantur, ſingultus ſuperuenerit, non bonum.

Si febris non ex bile contrahatur, dum aqua copioſa, & calida in caput infunditur: febris fit ſolutio. 39

Mulier ambidextra non fit. 40

Qui purulenti uruntur, aut ſecan 41
tur: hi, ſi pus fluat purum, & album, euadunt. Si & ſubcruentum, & cœnulentum, & olidum, pereunt.

Qui in iecinore purulẽto urũtur, 42

aut ſecantur, ſi pus fluat purum, & album, hi liberantur. His enim pus eſt in tunica. Set, ſi, qualis eſt amurca, tale fluat, pereunt.

43 Vrinæ ſtillicidium, & meiendi difficultatem, uini potio, et uenę inciſio ſoluit.

44 Quibus cerebrũ corrumpi cœperit, hi pereũt intra dies tres. Quod, ſi hos effugerint, ſani fiunt.

45 Sternutatio fit ex capite incaleſcente cerebro, aut humeſcente eo, quod in capite eſt, uacuo. Aër enim, qui cõtinetur, foràs effunditur. Strepit autem, quia per anguſtum ei tranſitus eſt.

GALENI CENSVRA.

Sternutatio ex capite eueniens, fit incaleſcente cerebro, uel eo quod in capite eſt, uacuo. Aer enim, qui continetur, foras effunditur. Strepit autem, quia per anguſtum exit uniuerſim.

46 Quibus iecur circundolet: his febris ſuperueniens ſoluit dolorem.

47 Quibus interſeptum tranſuerſum, &

ſum, & uentriculum excluditur pitu ita, & dolorem infert, non habens tranſitum, nec in hunc, nec in illum uentrem: his per uenas in ueſicam uerſa pituita, morbi fit ſolutio.

Quibus autem iecur aqua reple- 48
tum, ad omentum eruperit: his aluus impletur aqua, & moriuntur.

GALENI CENSVRA.

Quibus iecur aqua repletum ad omentum eruperit, his aluus impletur aqua, & magna ex parte moriuntur.

Anxietatem, oſcitationem, hor- 49
rorem, uinum, quod æquale æquali bibitur immiſtum, ſoluit morbum.

Quibus cerebrum aliqua occaſio- 50
ne concuſſum fuerit, eos neceſſe eſt cito fieri mutos.

Corporibus humidas carnes ha- 51
bentibus famem infer. Fames enim ſiccat corpora.

Albæ pituitæ aqua intercus ſu- 52
peruenit.

Corruptioni abſceſſus oſſis. 53

HIPPOCRATIS APHO-
riſmorum finis.

IOANNIS MORISOTI

Epigramma.

Hippocrates Cous mirè decorauerat hortos
Primus Apollineos floribus Ionicis.
At rictu pedibusq; sues magno impete cuncta
Fœdarunt, ruptis sepibus, innumeræ.
Tum uerò doluit Phœbus, meq; intulit illis:
His te præficio (dixit) & hos colito.
Temperie uerna fretus, cœloq; benigno,
Phœbeis hortis omnia restitui.

Annotatiō In præcedēs epigrāma Morosoti

Verè badinus est author
neq; Inmerito τοῦ μωροῦ
Cognomē habet Aurito myda
asinior

AD LECTOREM TYPOGRAPHUS.

In Paradoxis nuper à D. Ioan. Morisoto græcè & latinè editis, ad finem adiecta sunt epigrammata duo, in quorum postremo, pro Phthiadem, legendum est Iliadem: id quod te, candide lector, hoc loco admonere, operæpretium duximus. Reliqua, si quid fortè aliud operarum incuria deprauatum reperias (quod tamen ne fieret, sedulò cauimus) ipse facilè emendabis, ac operam nostram boni consules.

BASILEAE, EX OFFI-
cina Ioannis Oporini, Anno Salutis
M.D.XLVII. Men-
se Octobri.

